

Plutarco, *De audiendis poetis* (14D1-37B2)

1. Εἰ μὲν, ὡς Φιλόξενος ὁ ποιητὴς ἔλεγεν, ὦ Μάρκε Ση- (14D)
δάτιε, τῶν κρεῶν τὰ μὴ κρέα ἡδιστά ἐστι καὶ τῶν ἰχθύων οἱ
μὴ ἰχθύες, ἐκείνοις ἀποφαίνεσθαι παρῶμεν οἷς ὁ Κάτων ἔφη
τῆς καρδίας τὴν ὑπερφάν εὐαισθητοτέραν ὑπάρχειν. ἔτι δὲ
τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λεγομένων οἱ σφόδρα νέοι τοῖς μὴ δοκοῦσι Ε
φιλοσόφως μὴδ' ἀπὸ σπουδῆς λέγεσθαι χαίρουσι μᾶλλον καὶ
παρέχουσιν ὑπηκόους ἑαυτοῦς καὶ χειροῦθεις, δῆλόν ἐστιν
ἡμῖν. οὐ γὰρ μόνον τὰ Αἰσώπεια μυθάρια καὶ τὰς ποιητικὰς
ὑποθέσεις καὶ τὸν Ἄβαριν τὸν Ἡρακλείδου καὶ τὸν Λύκωνα 5
τὸν Ἀρίστωνος διερχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῶν ψυχῶν
δόγματα μεμιγμένα μυθολογία μεθ' ἡδονῆς ἐνθουσιῶσι. διὸ
δεῖ μὴ μόνον ἐν ταῖς περὶ ἐδωδῆν καὶ πόσιν ἡδοναῖς διαφυ-
λάττειν εὐσχήμονας αὐτοῦς, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀκροάσεσι
καὶ ἀναγνώσεσιν ἐθίζειν, ὥσπερ ὑψὺ χρωμένους μετρίως τῷ F
τέρποντι, τὸ χρήσιμον ἀντ' αὐτοῦ καὶ τὸ σωτήριον διώκειν.
οὔτε γὰρ πόλιν αἱ κεκλεισμέναί πύλαι τηροῦσιν ἀνάλωτον,
ἀνδρῶν δὲ μιᾶς παραδέξεται τοὺς πολεμίους, οὔτε νέον αἱ περὶ

Il testo che qui si stampa è quello curato da E. Valgiglio (1973).

5 τὰς ἄλλας ἡδονὰς ἐγράφεται σώζουσιν, ἂν τῇ δι' ἀκοῆς λάθῃ
 15 Α προέμενος αὐτόν, | ἀλλ' ὅσον μᾶλλον αὐτῇ τοῦ φρονεῖν καὶ
 λογίζεσθαι πεφυκότος ἄπτεται, μᾶλλον ἀμεληθεῖσα βλάπτει καὶ
 διαφθείρει τὸν παραδεξάμενον. ἐπεὶ τοίνυν οὔτ' ἴσως δυνατόν
 ἔστιν οὔτ' ὠφέλιμον ποιημάτων ἀπείργειν τὸν τηλικούτον
 5 ἡλικίος οὐμός τε τὸ νῦν Σώκλαρός ἐστι καὶ ὁ σὸς Κλέανδρος,
 εὖ μάλα παραφυλάττωμεν αὐτούς, ὡς ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι
 μᾶλλον ἢ ταῖς ὁδοῖς παιδαγωγίας δεομένους. ἃ δ' οὖν ἐμοὶ
 Β γεγραμμένα διενόηθην· καὶ λαβὼν ταῦτα δίελθε· κἂν δοκῇ
 σοι μηδὲν εἶναι φαυλότερα τῶν ἀμεθύστων καλουμένων, ἃ
 τινες ἐν τοῖς πότοις περιπίπτονται καὶ προλαμβάνουσι, μετα-
 δίδου τῷ Κλεάνδρῳ καὶ προκαταλάμβανε τὴν φύσιν αὐτοῦ
 5 διὰ τὸ μηδαμοῦ νωθρὸν ἀλλὰ πανταχοῦ σφοδρὸν καὶ δεδορκὸς
 εὐαγωγοτέρην ὑπὸ τῶν τοιούτων οὔσαν.

« Πουλύποδος κεφαλῇ ἐνὶ μὲν κακὸν ἐν δὲ καὶ ἐσθλόν »,
 ὅτι βρωθῆναι μὲν ἔστιν ἡδιστος, δυσόνειρον δ' ὕπνον ποιεῖ,
 καὶ φαντασίας ταραχώδεις καὶ ἀλλοκότους δεχόμενον, ὡς
 10 λέγουσιν. οὕτω δὴ καὶ ποιητικῇ πολὺ μὲν τὸ ἡδὺ καὶ τρόφιμον
 νέου ψυχῆς ἐνεστίν, οὐκ ἔλαττον δὲ τὸ ταρακτικὸν καὶ παρὰ-

φορον, ἂν μὴ τυγχάνῃ παιδαγωγίας ὀρθῆς ἢ ἀκρόασις. οὐ γὰρ μόνον ὡς ἔοικε περὶ τῆς Αἰγυπτίων χώρας ἀλλὰ καὶ C περὶ τῆς ποιητικῆς ἔστιν εἰπεῖν ὅτι « φάρμακα πολλὰ μὲν ἔσθλα μεμειγμένα πολλὰ δὲ λυγρὰ » τοῖς χρωμένοις ἀναδίδωσιν.

ἐνθ' ἐνὶ μὲν φιλότῃς, ἐν δ' ἱμερος, ἐν δ' ἄριστός

πάρφασις, ἢ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων. 5

οὐ γὰρ ἄπτεται τὸ ἀπατηλὸν αὐτῆς ἀβελτέρων κομιδῇ καὶ ἀνοήτων. διὸ καὶ Σιμωνίδης μὲν ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν εἰπόντα « τί δὴ μόνους οὐκ ἐξαπατᾷς Θεσσαλοῦς; » « ἀμαθέστεροι γὰρ εἰσιν ἢ ὡς ὑπ' ἐμοῦ ἐξαπατᾶσθαι ». Γοργίας δὲ τὴν τραγωδίαν D εἶπεν ἀπάτην, ἣν ὁ τ' ἀπατήσας δικαιότερος τοῦ μὴ ἀπατήσαντος καὶ ὁ ἀπατηθεὶς σοφώτερος τοῦ μὴ ἀπατιθέντος. πότερον οὖν τῶν νέων ὡσπερ τῶν Ἰθακῆσιων σκληρῶ τινα τὰ ὄτια καὶ ἀτέγκτω κήρῳ καταπλάσσοντες ἀναγκάζωμεν 5 αὐτοὺς τὸ Ἐπικούρειον ἀνάτιον ἀραμένους ποιητικὴν φεύγειν καὶ παρεξελαύνειν, ἢ μᾶλλον ὀρθῶ τινα λογισμῶ παριστάντες καὶ καταδέοντες τὴν κρίσιν, ὅπως μὴ παραφέρηται τῷ τέρποντι πρὸς τὸ βλάπτον, ἀπευθύνωμεν καὶ παραφυλάττωμεν;

« οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόοργος » 10

ὕγιαίνοντα νοῦν εἶχεν, ὅτι πολλῶν μεθυσκομένων καὶ παροινούντων τὰς ἀμπέλους περιῶν ἐξέκοπτεν ἀντὶ τοῦ τὰς E κρήνας ἐγγυτέρω προσαγαγεῖν καὶ « μαινόμενον » θεόν, ὡς φησιν ὁ Πλάτων « ἐτέρῳ θεῷ νήφοντι κολαζόμενον » σωφρονίζειν. ἀφαιρεῖ γὰρ ἡ κρᾶσις τοῦ οἴνου τὸ βλάπτον, οὐ

5 συναναιρουῦσα τὸ χρήσιμον. μηδ' ἡμεῖς οὖν τὴν ποιητικὴν
 ἡμερίδα τῶν Μουσῶν ἐκκόπτωμεν μηδ' ἀφανίζωμεν, ἀλλ'
 ὅπου μὲν ὑφ' ἡδονῆς ἀκράτου πρὸς δόξαν αὐθαδῶς θρασυνό-
 μενον ἐξυβρίζει καὶ ὑλομανεῖ τὸ μυθῶδες αὐτῆς καὶ θεατρικόν,
 ἐπιλαμβανόμενοι κολούωμεν καὶ πιέζωμεν· ὅπου δ' ἄπτεται
 F τινος μούσης τῇ χάριτι καὶ τὸ γλυκὺ τοῦ λόγου καὶ ἀγωγὸν
 οὐκ ἄκαρπὸν ἔστιν οὐδὲ κενόν, ἐνταῦθα φιλοσοφίαν εἰσάγωμεν
 καὶ καταμιγνύωμεν. ὥσπερ γὰρ ὁ μανδραγόρας ταῖς ἀμπέλους
 παραφυόμενος καὶ διαδιδούς τὴν δύναμιν εἰς τὸν οἶνον μαλα-
 5 κωτέραν ποιεῖ τὴν καταφορὰν τοῖς πίνουσιν, οὕτω τοὺς λόγους
 ἢ ποιήσεις ἐκ φιλοσοφίας ἀναλαμβάνουσα (καὶ προσφέρουσα)
 μιγνυμένους πρὸς τὸ μυθῶδες ἐλαφρὰν καὶ προσφιλεῖ παρέχει
 τοῖς νέοις τὴν μάθησιν. ὅθεν οὐ φευκτέον ἔστι τὰ ποιήματα
 τοῖς φιλοσοφεῖν μέλλουσιν, ἀλλὰ ἐν ποιήμασι προφιλοσοφη-
 16 A τέον ἐθίζομένους | ἐν τῷ τέρποντι τὸ χρήσιμον ζητεῖν καὶ
 ἀγαπᾶν· εἰ δὲ μή, διαμάχεσθαι καὶ δυσχεραίνειν. ἀρχὴ γὰρ
 αὕτη παιδεύσεως,

ἔργου δὲ παντὸς ἣν τις ἀρχηται καλῶς,
 5 καὶ τὰς τελευτὰς εἰκός ἐσθ' οὕτως ἔχειν
 κατὰ τὸν Σοφοκλέα.

2. Πρῶτον μὲν οὖν εἰσάγωμεν εἰς τὰ ποιήματα τὸν νέον
 μηδὲν οὕτω μεμελετημένον ἔχοντα καὶ πρόχειρον ὡς τὸ
 « πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοὶ » τὰ μὲν ἐκόντες τὰ δ' ἄκοντες.

ἐκόντες μὲν, ὅτι πρὸς ἡδονὴν ἀκοῆς καὶ χάριν, ἦν οἱ πλεῖστοι 10
 διώκουσιν, αὐστηροτέραν ἡγοῦνται τὴν ἀλήθειαν τοῦ ψεύδους.
 ἡ μὲν γὰρ ἔργῳ γινομένη, κἂν ἀτερπὲς ἔχη τὸ τέλος, οὐκ ἔ
 ἐξίσταται· τὸ δὲ πλαττόμενον λόγῳ βῆσται παραχωρεῖ καὶ
 τρέπεται πρὸς τὸ ἥδιον ἐκ τοῦ λυποῦντος. οὔτε γὰρ μέτρον
 οὔτε τρόπος οὔτε λέξεως ὄγκος οὔτ' εὐκαιρία μεταφορᾶς
 οὔτε ἀρμονία καὶ σύνθεσις ἔχει τοσοῦτον αἰμυλίας καὶ χάριτος 5
 ὅσον εὖ πεπλεγμένη διάθεσις μυθολογίας· ἀλλ' ὥσπερ ἐν
 γραφαῖς κινητικώτερόν ἐστι χρῶμα γραμμῆς διὰ τὸ ἀνδρεί-
 κελον καὶ ἀπατηλόν, οὕτως ἐν ποιήμασι μεμιγμένον πιθα-
 νότητι ψεῦδος ἐκπλήττει καὶ ἀγαπᾶται μᾶλλον τῆς ἀμύθου
 καὶ ἀπλάστου περὶ μέτρον καὶ λέξιν κατασκευῆς. ὅθεν ὁ 10
 Σωκράτης ἐκ τινῶν ἐλυπνίων ποιητικῆς ἀψάμενος αὐτὸς μὲν, C
 ἅτε δὴ γεγονῶς ἀληθείας ἀγωνιστῆς τὸν ἅπαντα βίον, οὐ
 πιθανὸς ἦν οὐδ' εὐφυῆς ψευδῶν δημιουργός, τοὺς δ' Αἰσώπου
 τοῖς ἔπεσι μύθους ἐνέμιξεν, ὡς ποιήσιν οὐκ οὔσαν ἢ ψεῦδος
 μὴ πρόσσεστιν. θυσίας μὲν γὰρ ἀχόρους καὶ ἀναύλους ἴσμεν, 5
 οὐκ ἴσμεν δ' ἄμυθον οὐδ' ἀψευδῆ ποιήσιν. τὰ δ' Ἐμπεδοκλέους
 ἔπη καὶ Παρμενίδου καὶ θηριακὰ Νικάνδρου καὶ γνωμολογίαι
 Θεόγνιδος λόγοι εἰσὶ κεχρημένοι παρὰ ποιητικῆς ὥσπερ ὅχημα
 τὸν ὄγκον καὶ τὸ μέτρον, ἵνα τὸ πεζὸν διαφύγῃσιν. ὕταν οὖν D
 ἄτοπὸν τι καὶ δυσχερὲς ἐν τοῖς ποιήμασι λέγεται περὶ θεῶν
 ἢ ὁμιόνων ἢ ἀρετῆς ὑπ' ἀνδρὸς ἐλλογίμου καὶ δόξαν ἔχοντος,
 ὁ μὲν ὡς ἀληθῆ προσδεξάμενος λόγον οἴχεται φερόμενος καὶ

5 διέφθαρται τὴν δόξαν, ὁ δὲ μεμνημένος αἰεὶ καὶ κατέχων
ἐναργῶς τῆς ποιητικῆς τὴν περὶ τὸ ψεῦδος γοητεῖαν καὶ
δυνάμενος λέγειν ἐκάστοτε πρὸς αὐτὴν

« ὦ μηχανήμα λυγκῶδες αἰολώτερον,

τί παίζουσα τὰς ἄφρονας συνάγεις, τί δ' ἐξαπατῶσα προσποιῇ
10 διδάσκειν; » οὐδὲν πείσεται δεινὸν οὐδὲ πιστεύσει φαῦλον,
ἀλλ' ἐπιλήφεται μὲν αὐτοῦ φοβουμένου τὸν Ποσειδῶνα καὶ
ταρβοῦντος μὴ τὴν γῆν ἀναρρήξῃ καὶ ἀπογυμνώσῃ τὸν Ἄϊδην,
E ἐπιλήφεται δὲ τῷ Ἀπόλλωνι χαλεπαίνοντος ὑπὲρ τοῦ πρώτου
τῶν Ἀχαιῶν, δν

αὐτὸς ὕμνων αὐτὸς ἐν δαίτῃ παρών

αὐτὸς τὰδ' εἰπὼν αὐτὸς ἔστιν ὁ κτανών.

5 παύσεται δὲ τὸν φθιτὸν Ἀχιλλέα καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα τὸν
καθ' Ἄϊδου δακρῶν ἀδυνάτους καὶ ἀσθενεῖς χεῖρας ἐπιθυμία
τοῦ ζῆν ὀρέγοντας. ἂν δέ που συνταράττηται τοῖς πάθεσι καὶ
κρατῆται φαρμασσόμενος, οὐκ ὀκνήσει πρὸς ἑαυτὸν εἰπεῖν

« ἀλλὰ φῶσδε τάχιστα λιλαίεο· ταῦτα δὲ πάντα

10 ἴσθ', ἵνα καὶ μετόπισθε τεῇ εἵπησθα γυναικί».

καὶ γὰρ τοῦτο χαριέντως Ὅμηρος εἰς τὴν νεκυίαν εἶπεν, ὡς
F γυναικὸς ἀκρόασιν οὔσαν διὰ τὸ μυθῶδες. τοιαῦτα γὰρ ἔστιν
ἂ πλάττουσιν ἔχοντες οἱ ποιηταί· πλείονα δ' ἂ μὴ πλάττοντες
ἀλλ' οἰόμενοι καὶ δοξάζοντες αὐτοὶ προσαναχρώννυνται τὸ
ψεῦδος ἡμῖν· οἷον ἐπὶ τοῦ Διὸς εἰρηκότος Ὀμήρου |

17 A « ἐν δ' ἐτίθει δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτιο,
τὴν μὲν Ἀχιλλῆος τὴν δ' Ἑκτορος ἵπποδάμοιο,
ἔλκε δὲ μέσσα λαβῶν· ῥέπε δ' Ἑκτορος αἰσιμον ἦμαρ,

ᾤχετο δ' εἰς Ἄϊδαο, λίπεν δέ εἰ Φοῖβος Ἀπόλλων »
τραγωδίαν ὁ Αἰσχύλος ὄλην τῷ μύθῳ περιέθηκεν, ἐπιγράφας 5
Ψυχοστασίαν καὶ παραστήσας ταῖς πλάστιγξι τοῦ Διὸς ἔνθεν
μὲν τὴν Θέτιν ἔνθεν δὲ τὴν Ἥρην, δεομένας ὑπὲρ τῶν υἱέων
μαχομένων. τοῦτο δὲ παντὶ δῆλον, ὅτι μυθοποίημα καὶ πλάσμα
πρὸς ἡδονὴν ἢ ἐκπληξιν ἀκροατοῦ γέγονεν· τὸ δὲ

« Ζεὺς, ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται » καὶ τό Β
« θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,

ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ »,

ταῦτα δ' ἤδη κατὰ δόξαν εἴρηται καὶ πίστιν αὐτῶν, ἣν ἔχου-
σιν ἀπάτην περὶ θεῶν καὶ ἄγνοιαν εἰς ἡμᾶς ἐκπερόντων καὶ 5
μεταδιδόντων. πάλιν αἱ περὶ τὰς νεκυίας τερατουργίαι καὶ
διαθέσεις ὀνόμασι φοβεροῖς ἐνδημιουργοῦσαι φάσματα καὶ
εἰδῶλα ποταμῶν φλεγόμενῶν καὶ τόπων ἀγρίων καὶ κολασμά-
των σκυθρωπῶν οὐ πάνυ πολλοὺς διαλανθάνουσιν ὅτι τὸ
μυθῶδες αὐταῖς πολὺ καὶ τὸ ψεῦδος ὥσπερ τροφαῖς τὸ 10
φαρμακῶδες ἐγκέκραται. καὶ οὔτε Ὅμηρος οὔτε Πίνδαρος C
οὔτε Σοφοκλῆς πεπεισμένοι ταῦτ' ἔχειν οὕτως ἔγραψαν

« ἔνθεν τὸν ἄπειρον ἐρεύγεται σκότος
βληχροὶ δνοφερᾶς νυκτὸς ποταμίαι »

καὶ

« παρ' δ' Ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ Λευκάδα πέτρην »

καὶ

« στενωπὸς Ἄϊδου καὶ παλιρροία βυθοῦ ».

ὅσοι μέντοι τὸν θάνατον ὡς οἰκτρὸν ἢ τὴν ἀταφίαν ὡς δεινὸν
ὀλοφυρόμενοι καὶ δεδιότες φωνὰς ἐξενηγάσασιν 10

« μή μ' ἄκλαυστον ἄθαπτον ἰὼν ἔπιθεν καταλείπειν »

- καί
 « ψυχὴ δ' ἐκ βροτέων πταμένη Ἰδίοσδε βεβήκει,
 ὄν πότμον γούωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἦβην »
- 15 καί
 « μή μ' ἀπολέσης ἄωρον ἠδὺ γάρ τὸ φῶς
 D λεύσσειν τὰ δ' ὑπὸ γῆν μή μ' ἰδεῖν ἀναγκάσης », αὐταὶ πεπονθότων εἰσὶ καὶ προσαλωκότων ὑπὸ δόξης καὶ ἀπάτης. διὸ μᾶλλον ἄπτονται καὶ διαταράττουσιν ἡμᾶς, ἀναπιμπλαμένους τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀσθενείας ἀφ' ἧς λέγονται.
 5 πρὸς ταῦτα δὴ πάλιν παρασκευάζωμεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἔχειν ἕναυλον ὅτι ποιητικῇ μὲν οὐ πᾶν μέλον ἐστὶ τῆς ἀληθείας, ἢ δὲ περὶ ταῦτα ἀλήθεια καὶ τοῖς μηδὲν ἄλλο πεποιημένοις ἔργον ἢ γνῶσιν καὶ μάθησιν τοῦ ὄντος εὐ μάλα δυσθήρατός ἐστι καὶ δύσληπτος, ὡς ὁμολογοῦσιν αὐτοί. καὶ τὰ Ἐμπε-
 10 δοκλέους ἔστω πρόχειρα ταυτί
 E « οὕτως οὔτ' ἐπιδερκτὰ τὰδ' ἀνδράσιν οὔτ' ἐπακουστὰ οὔτε νόω περιληπτὰ »
 καὶ τὰ Ξενοφάνους
 « καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ γένητ' οὐδέ τις ἔσται
 5 εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ἄσσα λέγω περὶ πάντων »
 καὶ νῆ Δία τὰ Σωκράτους ἐξομνυμένου παρὰ Πλάτωνι τὴν περὶ τούτων γνῶσιν. ἤττον γὰρ ὡς εἰδόσι τι περὶ τούτων προσέξουσι τοῖς ποιηταῖς ἐν οἷς τοὺς φιλοσόφους ἰλιγγιῶντας ὀρῶσιν.
 10 3. Ἐτι δὲ μᾶλλον ἐπιστήσωμεν αὐτὸν ἅμα τῷ προσάγειν
 F τοῖς ποιήμασιν ὑπογράφοντες τὴν ποιητικὴν ὅτι μιμητικὴ

τέχνη καὶ δύναμις ἐστὶν ἀντίστροφος τῇ ζωγραφίᾳ. καὶ μὴ
 μόνον ἐκεῖνο τὸ θρυλούμενον ἀκηκοῶς ἔστω, ζωγραφίαν μὲν
 εἶναι φθεγγομένην τὴν ποιήσιν, ποιήσιν δὲ σιγῶσαν τὴν
 ζωγραφίαν, | ἀλλὰ πρὸς τούτῳ διδάσκωμεν αὐτὸν ὅτι γεγ- 18 A
 ραμμένην σαύραν ἢ πίθηκον ἢ Θερσίτου πρόσωπον ἰδόντες
 ἠδόμεθα καὶ θαυμάζομεν οὐχ ὡς καλὸν ἀλλ' ὡς ὅμοιον.
 οὐσία μὲν γὰρ οὐ δύναται καλὸν γενέσθαι τὸ αἰσχροῦ ἢ δὲ
 μίμησις, ἂν τε περὶ φαῦλον ἂν τε περὶ χρηστὸν ἐφίκηται τῆς 5
 ὁμοιότητος, ἐπαινεῖται. καὶ τοῦναντίον ἂν αἰσχροῦ σώματος
 εἰκόνα καλὴν παράσχη, τὸ πρέπον καὶ τὸ εἶκός οὐκ ἀπέδωκεν.
 γράφουσι δὲ καὶ πράξεις ἀτόπους ἔνιοι, καθάπερ Τιμόμαχος
 τὴν Μηδείας τεκνοκτονίαν καὶ Θεῶν τὴν Ὀρέστου μητρο-
 κτονίαν καὶ Παρράσιος τὴν Ὀδυσσεῶς προσποιήσασθαι μανίαν B
 καὶ Χαιρεφάνης ἀκολάστους ἱμιλίας γυναικῶν πρὸς ἄνδρας.
 ἐν οἷς μάλιστα δεῖ τὸν νέον ἐθίζεσθαι, διδασκόμενον ὅτι τὴν
 πράξιν οὐκ ἐπαινοῦμεν ἥς γέγονεν ἢ μίμησις, ἀλλὰ τὴν
 τέχνην εἰ μεμίμηται προσηκόντως τὸ ὑποκείμενον. ἐπεὶ τοίνυν 5
 καὶ ποιητικὴ πολλάκις ἔργα φαῦλα καὶ πάθη μοχθηρὰ καὶ
 ἤθη μιμητικῶς ἀπαγγέλλει, δεῖ τὸ θαυμαζόμενον ἐν τούτοις
 καὶ πατορθεύμενον μὴτ' ἀποδέχεσθαι τὸν νέον ὡς ἀληθὲς
 μῆτε δοκιμάζειν ὡς καλόν, ἀλλ' ἐπαινεῖν μόνον ὡς ἐναρμόττον
 τῷ ὑποκειμένῳ προσώπῳ καὶ οἰκεῖον. ὥσπερ γὰρ ὕος βοῆν 10
 καὶ ψόφον τροχιλίας καὶ πνευμάτων ῥοῖζον καὶ θαλάττης C
 κτύπον ἀκούοντες ἐνοχλούμεθα καὶ δυσχεραίνομεν, ἂν δὲ τις
 πιθανῶς ταῦτα μιμῆται, καθάπερ Παρμένων τὴν ὕν καὶ
 Θεόδωρος τὰς τροχιλίας, ἠδόμεθα, καὶ νοσώδη μὲν ἄνθρωπον
 καὶ ὕπουλον ὡς ἀτερπὲς θέαμα φεύγομεν, τὸν δ' Ἄριστο- 5
 φῶντος Φιλοκτήτην καὶ τὴν Σιλανίανος Ἰοκάστην ὁμοίους
 φθίνουσι καὶ ἀποθνήσκουσι πεποιτημένους ἑρῶντες χαίρομεν.

οὕτως ὁ νέος ἀναγινώσκων ἃ Θεοσίτης ὁ γελωτοποιῶς ἢ
 Σίσυφος ὁ φθορεὺς ἢ Βάτραχος ὁ πορνοβασκὸς λέγων ἢ
 10 πρῶτων κεποιήται, διδασκέσθω τὴν μιμουμένην ταῦτα δύναμιν
 καὶ τέχνην ἐπαινεῖν, ἃς δὲ μιμεῖται διαθέσεις καὶ πράξεις
 D προβάλλεσθαι καὶ κακίζειν. οὐ γὰρ ἔστι ταῦτ' ὁ καλὸν
 τι μιμεῖσθαι καὶ καλῶς. καλῶς γὰρ ἔστι τὸ πρεπόντως καὶ
 οἰκείως, οἰκεῖα δὲ καὶ πρέποντα τοῖς αἰσχροῖς τὰ αἰσχρά.
 καὶ γὰρ αἱ Δαμωνίδα τοῦ χωλοῦ κρηπίδες, ἃς ἀπολέσας
 5 εὐχετο τοῖς τοῦ κλέψαντος ἐναρμόσαι ποσί, φαῦλαι μὲν ἦσαν
 ἐκεῖνα δ' ἤρμοττον. καὶ τό

« εἶπερ γὰρ ἀδικεῖν χρή, τυραννίδος πέρι
 κίλλιστον ἀδικεῖν »

καὶ τό

10 « τοῦ μὲν δικαίου τὴν δόκησιν ἄρνησο,
 τὰ δ' ἔργα τοῦ πᾶν δρώντος ἐνθά κερδανεῖς »

καὶ τό

E « τάλαντον ἢ προῖξ. μὴ λάβω; ζῆν δ' ἔστι μοι
 τάλαντον ὑπεριδόντι; τεύξομαι δ' ὕπνου
 προέμενος; οὐ δώσω δὲ κἂν Ἄιδου δίκην
 ὡς ἡσεβηκῶς εἰς τάλαντον ἀργυροῦν; »

μοχθηροὶ μὲν εἰσι λόγοι καὶ ψευδεῖς, Ἐτεοκλεῖ δὲ καὶ Ἰξίονι
 5 καὶ τοκογλύφῳ πρεσβύτῃ πρέποντες. ἂν οὖν ὑπομιμνήσκωμεν
 τοὺς παιδάς ὅτι ταῦτα οὐκ ἐπαινοῦντες οὐδὲ δοκιμάζοντες
 ἀλλ' ὡς ἄτοπα καὶ φαῦλα φαύλοις καὶ ἀτόποις ἤθεσι καὶ
 προσώποις περιτιθέντες γράφουσιν, οὐκ ἂν ὑπὸ τῆς δόξης

βλάπτοντο τῶν ποιητῶν. ἀλλὰ τὸναντίον ἢ πρὸς τὸ πρόσωπον ὑποψία διαβάλλει καὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸν λόγον, ὡς 10 φαῦλον ὑπὸ φαύλου καὶ λεγόμενον καὶ πραττόμενον. οὗτον F ἔστι καὶ τὸ τῆς συγκοιμήσεως τοῦ Πάριδος ἐκ τῆς μάχης ἀποδράντος. οὐδένα γὰρ ἄλλον ἀνθρώπων ἡμέρας συγκοιμώμενον γυναικὶ ποιήσας ἢ τὸν ἀκόλαστον καὶ μαιχικὸν ἐν αἰσχύνῃ δηλὸς ἔστι καὶ ψόγῳ τιθέμενος τὴν τοιαύτην ἀκρασίαν. 5

4. Ἐν δὲ τούτοις | εὖ μάλα προσεκτέον εἴ τινας ὁ ποιητής 19 A αὐτὸς ἐμφάσεις δίδωσι κατὰ τῶν λεγομένων ὡς δυσχεραίνοντων ὑπ' αὐτοῦ. καθάπερ ὁ Μένανδρος ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Θαιδὸς πεποιήκειν

« ἔμοι μὲν οὖν ἄειδε τοιαύτην, θεῶ, 5
ἄφρασεϊαν ὠραίαν δὲ καὶ πιθανὴν ἄμα,
ἀδικοῦσαν ἀποκλείουσαν αἰτοῦσαν πυκνά,
μηθενὸς ἐρῶσαν, προσποιουμένην δ' αἰεὶ ».

ἄριστα δ' Ὅμηρος τῷ γένει τούτῳ κέχρηται καὶ γὰρ προδιαβάλλει τὰ φαῦλα καὶ προσυνίστησι τὰ χρηστὰ τῶν λεγομένων. 10 προσυνίστησι μὲν οὕτως B

« αὐτίκα μαιλίχιον καὶ κερδαλέον φάτο μῦθον »

καὶ

« τὸν δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστῆς »

ἐν δὲ τῷ προδιαβάλλειν μονοῦ μαρτύρεται καὶ διαγορεύει 5 μῆτε χρῆσθαι μῆτε προσέχειν ὡς οὖσιν ἀτόποις καὶ φαύλοις. οἷον τὸν τ' Ἀγαμέμνονα μέλλων διηγεῖσθαι τῷ ἱερεῖ χρώμενον ἀπηνῶς προεῖρηκεν

« ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ, Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς ἀφίει », 10

τουτέστιν ἀγρίως καὶ ἀθάδῳς καὶ παρὰ τὸ προσῆκον· τῷ
 C τ' Ἀχιλλεῖ τοὺς θρασεῖς λόγους περιτίθησιν
 « οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο »
 τὴν αὐτοῦ κρίσιν ὑπειπὼν
 « Πηλείδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
 5 Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πῶ λῆγε χόλοιο ».

καλὸν γὰρ εἶκός οὐθὲν εἶναι μετ' ὀργῆς καὶ αὐστηρῶς λεγόμενον. ὁμοίως ἐπὶ τῶν πράξεων
 « ἦ ῥα, καὶ Ἔκτορα δῖον ἀεικέα μῆδετο ἔργα,
 πρηνέα πὰρ λεχέεσσι Μενoitιάδαο τανύσσας ».

10 εὖ δὲ καὶ ταῖς ἐπιρρήσεσι χρῆται, καθάπερ τινὰ ψῆφον ἰδίαν
 D ἐπιφέρων τοῖς πραττομένοις ἢ λεγομένοις, ἐπὶ μὲν τῆς μοιχείας
 τοῦ Ἄρεος τοὺς θεοὺς ποιῶν λέγοντας
 « οὐκ ἀρετᾶ κακὰ ἔργα· κυχάνει τοι βραδύς ὠκύν »,

ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ Ἔκτορος ὑπερφροσύνης καὶ μεγαλαυχίας
 5 « ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, νεμέσησε δὲ πότνια Ἥρη »,

ἐπὶ δὲ τῆς Πανδάρου τοξείας
 « εἷς φάτ' Ἀθηναίη, τῷ δὲ φρένας ἄφροσι πεῖθεν ».
 αὗται μὲν οὖν αἱ τῶν λόγων ἀποφάσεις καὶ δόξαι παντός
 εἰσι κατιδεῖν τοῦ προσέχοντος· ἑτέρας δ' ἐκ τῶν πραγμάτων
 E αὐτῶν παρέχουσι μαθήσεις, ὥσπερ ὁ Εὐριπίδης εἰπεῖν λέγεται
 πρὸς τοὺς τὸν Ἰξίονα λοιδοροῦντας ὡς ἀσεβῆ καὶ μαρόν, « οὐ
 μέντοι πρότερον αὐτὸν ἐκ τῆς σκηνῆς ἐξήγαγον ἢ τῷ τροχῷ
 προσηλῶσαι ». παρὰ δ' Ὀμήρῳ σιωπώμενόν ἐστι τὸ τοιοῦτο
 5 γένος τῆς διδασκαλίας, ἔχει δ' ἀναθεώρησιν ὠφέλιμον ἐπὶ
 τῶν διαβεβλημένων μάλιστα μύθων, οὓς ταῖς πάλαι μὲν ὑπονοίαις
 ἀλληγορίαις δὲ νῦν λεγομέναις παραβιαζόμενοι καὶ
 διαστρέφοντες ἔνιοι μοιχευομένην φασὶν Ἀφροδίτην ὑπ' Ἄρεος

μηνύειν Ἡλίον, ὅτι τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἀστέρι συνελθὼν ὁ τοῦ Ἄρεος μοιχικὰς ἀποτελεῖ γενέσεις, Ἡλίου δ' ἐπαναφερο- 10 μένου καὶ καταλαμβάνοντος οὐ λανθάνουσιν. τὸν δὲ τῆς Ἥρας F καλλωπισμῶν ἐπὶ τὸν Δία καὶ τὴν περὶ τὸν κροσσὸν γοητείαν ἀέρος τινὰ κάθαρσιν εἶναι βούλονται τῷ πυρώδει πλησιάζον- 15 τος, ὥσπερ οὐκ αὐτοῦ τὰς λύσεις τοῦ ποιητοῦ διδόντος. ἐν μὲν γὰρ τοῖς περὶ τῆς Ἀφροδίτης διδάσκει τοὺς προσέχοντας, 5 ὅτι μουσικὴ φαύλη καὶ ἄσματα πονηρὰ καὶ λόγοι μοχθηρὰς ὑποθέσεις λαμβάνοντες ἀκόλαστα ποιῶσιν ἕθνη καὶ βίους ἀνάνδρους | καὶ ἀνθρώπους τρυφὴν καὶ μαλακίαν καὶ γυναι- 20 A κοκρατίαν ἀγαπῶντας

εἶματά τ' ἐξημοιβὰ λοετρά τε θερμὰ καὶ εὐνάς.
διὸ καὶ τὸν Ὀδυσσεῖα τῷ κιθαρωιδῷ προστάττοντα πεποίηκεν
« ἄλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι καὶ ἵππου κόσμον ἄεισον », 5
καλῶς ὑφηγούμενος τὸ πρὸς τῶν φρονίμων καὶ νοῦν ἐχόντων
χρῆναι λαμβάνειν τοὺς μουσικοὺς καὶ ποιητικοὺς τὰς ὑποθέ-
σεις. ἐν δὲ τοῖς περὶ τῆς Ἥρας ἄριστα τὴν μετὰ φαρμάκων
καὶ γοητείας καὶ μετὰ δόλου πρὸς τοὺς ἀνδρας ὁμιλίαν καὶ
χάριν ἔδειξεν οὐ μόνον ἐφήμερον καὶ ἀψίκορον καὶ ἀβέβαιον 10
οὔσαν, ἀλλὰ καὶ μεταβάλλουσαν εἰς ἔχθραν καὶ ὀργήν, ὅταν B
τὰ τῆς ἡδονῆς ἀπομαρανθῇ. τοιαῦτα γὰρ ὁ Ζεὺς ἀπειλεῖ καὶ
λέγει πρὸς αὐτήν

« ὄφρα ἰδῆς ἦν τοι χαίσιμη φιλότης τε καὶ εὐνή,
ἦν ἐμίγης ἐλθοῦσα θεῶν ἀπο καὶ μ' ἀπάτησας ». 5
ἢ γὰρ τῶν φαύλων διάθεσις ἔργων καὶ μίμησις ἂν προσπαδῶ

τὴν συμβαίνουσαν αἰσχύνην καὶ βλάβην τοῖς ἐργασαμένοις, ὠφέλησεν οὐκ ἔβλαψε τὸν ἀκροώμενον. οἱ γοῦν φιλόσοφοι περὶ δεινῶν ἡρώωνται, νοουθετοῦντες καὶ παιδεύοντες ἐξ ὑποκειμένων, οἱ δὲ ποιηταὶ ταῦτα ποιοῦσι πλάττοντες αὐτοὶ πράγματα καὶ μυθολογοῦντες. ὁ μὲν οὖν Μελάνθιος εἶτε παίζων εἶτε σπουδάζων ἔλεγε διασφύζεσθαι τὴν Ἀθηναίων πόλιν ὑπὸ τῆς τῶν ῥητόρων διχοστασίας καὶ ταραχῆς· οὐ γὰρ ἀποκλίνειν ἅπαντας εἰς τὸν αὐτὸν τοῖχον, ἀλλὰ γίνεσθαι τινα τοῦ βλάπτοντος ἀνθολκὴν ἐν τῇ διαφορᾷ τῶν πολιτευομένων. αἱ δὲ τῶν ποιητῶν ὑπεναντιώσεις πρὸς αὐτοὺς ἀνταναφέρουσαι τὴν πίστιν οὐκ ἔωσιν ἰσχυρὰν βροπὴν γενέσθαι πρὸς τὸ βλάπτον.

ὅπου μὲν οὖν αὐτοῖς τὸ τιθέναι σύνεγγυς ἐκφανεῖς ποιεῖ τὰς ἀντιλογίας, δεῖ τῷ βελτίονι συνηγορεῖν ὡς περ ἐν τούτοις

D « πόλλ', ὦ τέκνον, σφάλλουσιν ἀνθρώπους θεοί ».

« τὸ ῥᾶστον εἶπας, αἰτιάσασθαι θεοὺς ».

καὶ πάλιν

« χρυσοῦ σε πλήθει, ταῖσδε δ' οὐ χαίρειν χρεῶν. »

5 « σκαιὸν γε πλουτεῖν κάλλο μηδὲν εἰδέναι »

καὶ

« τί δῆτα κάμνειν δεῖ σε κατθανοῦμενον; »

« ἄμεινον· οὐδεὶς κάματος εὐσεβεῖν θεοὺς ».

τὰ γὰρ τοιαῦτα τὰς λύσεις ἔχει προδήλους, ἐὰν ὡς περ εἴρηται, πρὸς τὰ βελτίονα τῇ κρίσει τοὺς νέους κατευθύνωμεν. ὅσα δ' εἴρηται μὲν ἀτόπως εὐθύς δ' οὐ λέλυται, ταῦτα δεῖ τοῖς ἀλλοχόθι πρὸς τούναντίον εἰρημένοις ὑπ' αὐτῶν ἀνταναιρεῖν,

μη ἀχθομένους τῷ ποιητῇ μηδὲ χαλεπαίνοντας, ἀλλ' ἐν ἤθει Ε
καὶ μετὰ παιδιᾶς λεγομένους. εὐθύς, εἰ βούλει, πρὸς τὰς
᾽Ομηρικὰς τῶν θεῶν ῥίψεις ὑπ' ἀλλήλων καὶ τρώσεις ὑπ'
ἀνθρώπων καὶ διαφορὰς καὶ χαλεπότητα

« οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι » 5
καὶ νοεῖς νῆ Δία καὶ λέγεις κρεῖττον ἀλλαχόθι καὶ βέλτιον τὰ
τοιαῦτα « θεοὶ ῥεῖα ζῶντες » καὶ

« τῷ ἓνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα »
καὶ

« ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 10
ζῶειν ἀχθυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσὶν ».

αὐταὶ γὰρ εἰσι δόξαι περὶ θεῶν ὑγιαίνουσαι καὶ ἀληθεῖς, Ε
ἐκεῖνα δὲ πέπλασται πρὸς ἐκπληξιν ἀνθρώπων. πάλιν Εὐρι-
πίδου λέγοντος

« πολλαῖσι μορφαῖς οἱ θεοὶ σοφισμάτων |
σφάλλουσιν ἡμᾶς κρείττονες πεφυκότες » 21 Α

οὐ χεῖρόν ἐστιν ὑπενεγκεῖν τό

« εἰ θεοὶ τι δρῶσι φαῦλον, οὐκ εἰσιν θεοὶ »,
βέλτιον εἰρημένον ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τοῦ Πινδάρου σφόδρα πικρῶς
καὶ παροξυντικῶς εἰρηκότος 5

« χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντ' ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν »

« ἀλλ' αὐτός γε σὺ λέγεις ὅτι

τὸ πᾶρ δίκαν

· γλυκὺ πικροτάτα μένει τελευτά ».

καὶ τοῦ Σοφοκλέους 10

« τὸ κέρδος ἡδύ, καὶ ἀπὸ ψευδῶν ἴη »,

« και μὴν σοῦ γ' ἀκηκόαμεν ὡς
 οὐκ ἐξάγουσι καρπὸν οἱ ψευδεῖς λόγοι ».
 B πρὸς δ' ἐκεῖνα τὰ περὶ τοῦ πλοῦτου
 « δεινὸς γὰρ ἔρπειν πλοῦτος ἐς τε τὰ βατά
 καὶ πρὸς τὰ † βατά, καὶ ὀπόθεν πένης ἀνήρ
 οὐδ' ἐντυχῶν δύναιτ' ἄν ὦν ἐρᾷ τυχεῖν.
 5 καὶ γὰρ δυσειδὲς σῶμα καὶ δυσώνυμον
 γλώσση σοφὸν τίθησιν εὐμορφόν τ' ἰδεῖν »
 ἀντιπαραθήσει πολλὰ τῶν Σοφοκλέους, ὧν καὶ ταῦτα ἐστὶ
 « γένοιτο κἄν ἄπλουτος ἐν τιμαῖς ἀνήρ »
 καὶ
 10 « οὐδὲν κακίων πτωχός, εἰ καλῶς φρονεῖ »
 καὶ
 « ἀλλὰ τῶν πολλῶν καλῶν
 τίς χάρις, εἰ κακόβουλος
 C φροντὶς ἐκτρέφει τὸν εὐαίωνα πλοῦτον; »
 ὁ δὲ Μένανδρος ἐπῆρε μὲν ἀμέλει τὴν φιληδονίαν καὶ ὑπε-
 χαύνωσε τοῖς ἐρωτικοῖς καὶ διαπύροις ἐκείνοις
 « ἄπανθ' ὅσα ζῆ καὶ τὸν ἥλιον βλέπει
 5 τὸν κοινὸν ἡμῖν, δοῦλα ταῦτ' ἔσθ' ἡδονῆς ».
 πάλιν δ' ἐπέστρεψε καὶ περιέσπασε πρὸς τὸ καλὸν ἡμᾶς καὶ
 τὴν θρασύτητα τῆς ἀκολασίας ἐξέκοψεν εἰπὼν
 « ὄνειδος αἰσχρὸς βίος ὁμῶς κἄν ἡδύς ῆ ».
 ταῦτα γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐστὶν ὑπεναντία, βελτίω δὲ καὶ χρη-

σιμώτερα. δεῖν οὖν θάτερον ἢ τοιαύτη τῶν ἐναντίων ποιήσει 10
παράθεσις καὶ κατανόησις, ἢ παράξει πρὸς τὸ βέλτιον ἢ καὶ D
τοῦ χείρονος ἀποστήσει τὴν πίστιν.

ἂν δ' αὐτοὶ μὴ διδώσι τῶν ἀτόπως εἰρημένων λύσεις, οὐ
χειρόν ἐστιν ἐτέρων ἐνδόξων ἀποφάσεις ἀντιτάττοντας ὥσπερ
ἐπὶ ζυγοῦ ῥέπειν πρὸς τὸ βέλτιον. οἶον τοῦ Ἀλέξιδος κινσούν· 5
τος ἐνίουσ δταν λέγη

« τὰς ἡδονὰς δεῖ συλλέγειν τὸν σώφρονα.
τρεις δ' εἰσὶν αἱ γε τὴν δύναμιν κεκτημέναι
τὴν ὡς ἀληθῶς συντελοῦσαν τῷ βίῳ,
τὸ φαγεῖν τὸ πιεῖν τὸ τῆς Ἀφροδίτης τυγχάνειν 10
τὰ δ' ἄλλα προσθήκας ἅπαντα χρεὶ καλεῖν »,

ὑπομνηστέον ὅτι Σωκράτης τοῦναντίον ἔλεγε, τοὺς μὲν φαύ- E
λους ζῆν ἕνεκα τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν, τοὺς δ' ἀγαθοὺς
ἐσθίειν καὶ πίνειν ἕνεκα τοῦ ζῆν. πρὸς δὲ τὸν γράψαντα

« ποτὶ τὸν πονηρὸν οὐκ ἔχρηστον ὄπλον ἡ πονηρία »
τρόπον τινὰ συνεξομοιοῦσθαι κελεύοντα τοῖς πονηροῖς, τὸ 5
τοῦ Διογένοους παραβαλεῖν ἐστὶν ἐρωτηθεὶς γὰρ ὅπως ἂν τις
ἀμύναιτο τὸν ἐχθρόν, « αὐτός » ἔφη « καλὸς καγαθὸς γενέ-
μενος ». δεῖ δὲ τῷ Διογένει καὶ πρὸς τὸν Σοφοκλέα χρεῖ-
σασθαι· πολλὰς γὰρ ἀνθρώπων μυριάδας ἐμπέπληκεν ἀθυ-
μίας περὶ τῶν μυστηρίων ταῦτα γράψας 10

« ὡς τρισόλβιοι
κεῖνοι βροτῶν, οἳ ταῦτα δερχθέντες τέλη F
μόλωσ' ἐς Ἄιδου· τοῖσδε γὰρ μόνοις ἐκεῖ
ζῆν ἐστι, τοῖς δ' ἄλλοισι πάντ' ἐκεῖ κακά».

Διογένης δ' ἀκούσας τι τοιοῦτον « τί λέγεις; » ἔφη. « κρείτ-
 5 τωνα μοῖραν ἔξει Παταικίων ὁ κλέπτης ἀποθανών ἢ Ἐπαμει-
 22 A νώνδας ὅτι | μεμύηται; » Τιμοθέω μὲν γάρ ἄδοντι τὴν
 Ἄρτεμιν ἐν τῷ θεάτρῳ « μαινάδα θυάδα φοιβάδα λυσσάδα »
 Κινησίας εὐθύς ἀντεφώνησε « τοιαύτη σοι θυγάτηρ γένοιτο ».
 χάριεν δὲ καὶ τὸ τοῦ Βίωνος πρὸς τὸν Θεόγνιν λέγοντα
 5 « πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίη δεδμημένος οὔτε τι εἰπεῖν
 αὐθ' ἔρξαι δύναται, γλῶσσα δέ οἱ δέδεται »
 « πῶς οὖν σὺ πένης ὦν φλυαρεῖς τοσαῦτα καὶ καταδολεσχεῖς
 ἡμῶν; »

5. Δεῖ δὲ μὴδὲ τὰς ἐκ τῶν παρακειμένων ἢ συμφραζομέ-
 10 νων παραλιπεῖν ἀφορμὰς πρὸς τὴν ἐπανόρθωσιν, ἀλλ' ὥσπερ
 οἱ ἰατροὶ τῆς κανθαρίδος οὐσης θανασίμου τοὺς πόδας ὁμῶς
 B καὶ τὰ πτερὰ βοηθεῖν οἴονται καὶ ἀναλύειν τὴν δύναμιν,
 οὕτως ἐν τοῖς ποιήμασι, καὶ ὄνομα καὶ ῥῆμα παρακείμενον
 ἀμβλυτέραν ποιῆ τὴν πρὸς τὸ χεῖρον ἀπαγωγὴν, ἐπιλαμβάνε-
 σθαι καὶ προσδιασαρῆν, ὡς ἐπὶ τούτων ἐνιοὶ ποιοῦσι
 5 « τοῦτό νύ που γέρας ἐστὶν διζυροῖσι βροτοῖσι,
 κείρασθαι τε κόμην βαλέειν τ' ἀπὸ δάκρυ παρειῶν »
 καὶ

« ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
 ζῶειν ἀχνυμένοις ». !
 10 οὐ γὰρ ἀπλῶς εἶπε πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἐπικεκλώσθαι
 λυπηρὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς ἄφροσι καὶ ἀνοήτοις, οὓς δειλίους
 C καὶ οἰκτροὺς διὰ μοχθηρίαν ὄντας εἶπε « δειλοὺς » καὶ
 « διζυροὺς » προσαγορεύειν.

6. Ἄλλος τοίνυν τρόπος ἐστὶ τὰς ἐν τοῖς ποιήμασιν ὑπο-
 ψίας πρὸς τὸ βέλτιον ἐκ τοῦ χείρονος μεθιστάς ἢ διὰ τῶν ὀνο-

μάτων τῆς συνηθείας, περὶ ὃν δεῖ τὸν νέον γεγυμνάσθαι μᾶλλον 5
ἢ περὶ τὰς λεγομένας γλώττας. ἐκεῖνο μὲν γὰρ φιλόλογον, καὶ
οὐκ ἀηδὲς ὅτι « βίγεδανός » κακοθάνατός ἐστιν εἰδέναι,
' δάνον ' γὰρ Μαχεδόνες τὸν θάνατον καλοῦσι, « καμμο-
νίην » δὲ νίκην Αἰολεῖς τὴν ἐξ ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας,
Δρύοπες δὲ « πόπους » τοὺς δαίμονας. τουτί (δ' ἀναγκαῖον 10
καὶ χρήσιμον, εἰ μέλλομεν ἐν τῶν ποιημάτων ὠφελῆθῃσε- D
σθαι καὶ μὴ βλαβῆσεσθαι, τὸ γιγνώσκειν πῶς τοῖς τῶν
θεῶν ὀνόμασιν οἱ ποιηταὶ χρῶνται καὶ πάλιν τοῖς τῶν κακῶν
καὶ ἀγαθῶν, καὶ τί τὴν Πύχην καὶ τὴν Μοῖραν νοοῦντες ὀνο-
μάζουσι, καὶ πότερον ταῦτα τῶν ἀπλῶς ἢ τῶν πολλαχῶς 15
λεγομένων ἐστὶ παρ' αὐταῖς, ὡσπερ ἄλλα πολλά. καὶ γὰρ
« οἶκον » ποτὲ μὲν τὴν οἰκίαν καλοῦσιν « οἶκον ἐς ὑψό-
ροφον » ποτὲ δὲ τὴν οὐσίαν « ἐσθίεται μοι οἶκος », καὶ
« βίοτον » ποτὲ μὲν τὸ ζῆν

« ἀμενήκωσεν δὲ οἱ αἰχμὴν 10

κυανοχαῖτα Ποσειδάων, βιότοιο μεγῆρας »

ποτὲ δὲ τὰ χρήματα E

« βίοτον δὲ μοι ἄλλοι ἔδουσι »,

καὶ τῷ « ἀλύειν » ποτὲ μὲν ἀντὶ τοῦ δάκνεσθαι καὶ ἀπο-
ρεῖσθαι κέχρηται

« ὡς ἔφαθ', ἢ δ' ἀλύουσ' ἀπεβήσετο, τείρετο δ' αἰνῶς » 5

ποτὲ δ' ἀντὶ τοῦ γαυριᾶν καὶ χαίρειν

« ἢ ἀλύεις ὅτι Ἴρον ἐνέκησας τὸν ἀλήτην; »

καὶ τῷ « θαλάζειν » ἢ τὸ κινεῖσθαι σημαίνουσιν, ὡς Εὐρυπιδῆς

« κήτος θαλάζον ἐξ Ἀτλαντικῆς ἁλός »,

10 ἢ τὸ καθέξεσθαι καὶ θαλάσσειν, ὡς Σοφοκλῆς
 « τίνος πόθ' ἔδρας τάσδε μοι θοάζετε
 F ἰκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι; »
 χάριεν δὲ καὶ τὸ τὴν χρείαν τῶν ὀνομάτων συνοικειοῦν τοῖς
 ὑποκειμένοις πράγμασιν. ὡς οἱ γραμματικοὶ διδάσκουσιν,
 ἄλλην πρὸς ἄλλα δύναμιν λαμβανόντων, οἷόν ἐστι
 5 νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν. μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.
 τῶ μὲν γὰρ « αἰνεῖν » σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν, αὐτῶ δὲ τῶ
 ἐπαινεῖν ἀντὶ τοῦ παραιτεῖσθαι νῦν κέχρηται, καθάπερ ἐν
 τῇ συνηθείᾳ « καλῶς » φημέν « ἔχειν » καὶ « χαίρειν »
 23 A κελεύομεν, | ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν. οὕτω δὲ
 καὶ τὴν « ἐπαινήν Περσεφόνειαν » ἐνιοὶ φασὶν ὡς παραιτητὴν
 εἰρησθαι. ταύτην δὴ τὴν διαίρεσιν καὶ διάκρισιν τῶν ὀνομά-
 των ἐν τοῖς μείζοσι καὶ σπουδαιοτέροις παραφυλάττοντες
 5 ἀπὸ τῶν θεῶν ἀρχώμεθα διδάσκειν τοὺς νέους ὅτι χρῶνται
 τοῖς τῶν θεῶν ὀνόμασιν οἱ ποιηταὶ ποτὲ μὲν αὐτῶν ἐκείνων
 ἐραπτόμενοι τῇ ἐννοίᾳ, ποτὲ δὲ δυνάμεις τινὰς ὧν οἱ θεοὶ
 δοτῆρές εἰσι καὶ καθηγεμόνες ὁμωνύμως προσαγορεύοντες.
 οἷον εὐθύς ὁ Ἀρχίλοχος, ὅταν μὲν εὐχόμενος λέγῃ
 10 « κλυθ' ἄναξ Ἥφαιστε καὶ μοι σύμμαχος γουνομένῳ
 B Ἰλαος γενοῦ, χαρίζεο δ' οἷάπερ χαρίζεται »,
 αὐτὸν τὸν θεὸν ἐπικαλούμενος δῆλός ἐστιν· ὅταν δὲ τὸν ἄνδρα
 τῆς ἀδελφῆς ἠφανισμένον ἐν θαλάττῃ καὶ μὴ τυχόντα νομίμου
 ταφῆς θρηγῶν λέγῃ μετριώτερον ἂν τὴν συμφορὰν ἐνεργεῖν,

« εἰ κείνου κεφαλὴν καὶ χαρίεντα μέλεα 5
 Ἥφαιστος καθαροῖσιν ἐν εἵμασιν ἀμπεπονήθη »,
 τὸ πῦρ οὕτως, οὐ τὸν θεὸν προσηγόρευσε· πάλιν δ' ὁ μὲν
 Εὐριπίδης εἰπὼν ἐν ὄρκῳ
 « μὰ τὸν μετ' ἄστρον Ζῆν' Ἄρη τε φοῖνιον »
 αὐτοὺς τοὺς θεοὺς ὠνόμασε· τοῦ δὲ Σοφοκλέους λέγοντος 10
 « τυφλὸς γάρ, ὦ γυναῖκες, οὐδ' ὄρων Ἄρης
 σὺς προσώπῳ πάντα τυρβάζει κακὰ » C
 τὸν πόλεμον ἔστιν ὑπακοῦσαι, καθάπερ αὖ τὸν χαλκὸν Ὀμήρου
 λέγοντος
 « τῶν νῦν αἶμα κελαινὸν ἑύρροον ἀμφὶ Σκάμκνδρον
 ἔσκέδασ' ὄξυς Ἄρης ». 5
 πολλῶν οὖν οὕτω λεγομένων εἰδέναι δεῖ καὶ μνημονεύειν ὅτι
 καὶ τῷ τοῦ Διὸς καὶ Ζηνὸς ὀνόματι ποτὲ μὲν τὸν θεὸν ποτὲ
 δὲ τὴν τύχην πολλάκις δὲ τὴν εἵμαρμένην προσαγορεύουσιν.
 ὅταν μὲν γὰρ λέγωσι « Ζεῦ πάτερ, Ἰδηθεν μεδέων »
 καὶ 10
 « ὦ Ζεῦ, τίς εἶναι φησι σοῦ σοφώτερος; » D
 τὸν θεὸν αὐτὸν λέγουσιν· ὅταν δὲ ταῖς αἰτίαις τῶν γιγνομέ-
 νων πάντων ἐπονομάζωσι τὸν Δία καὶ λέγωσι
 « πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
 ἠρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν, 5
 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή »,
 τὴν εἵμαρμένην, οὐ γὰρ τὸν θεὸν ὁ ποιητὴς οἶεται κακὰ μη-
 χανᾶσθαι τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνάγκην
 ὀρθῶς ὑποδείκνυσιν ὅτι καὶ πόλεσι καὶ στρατοπέδοις καὶ
 ἡγεμόσιν, ἂν μὲν σωφρονῶσιν, εὖ πράττειν πέπρωται καὶ 10

κρατεῖν τῶν πολεμίων, ἂν δ' εἰς πάθη καὶ ἁμαρτίας ἐμπесόντες
Ε ὥσπερ οὗτοι διαφέρωνται πρὸς ἀλλήλους καὶ στασιάζωσιν,
ἀσχημονεῖν καὶ ταράττεσθαι καὶ κακῶς ἀπαλλάττειν.

εἰμαρμένον γὰρ τῶν κακῶν βουλευμάτων

κακὰς ἀμοιβὰς ἐστὶ καρποῦσθαι βροτοῖς.

5 καὶ μὴν ὁ Ἡσίοδος τὸν Προμηθεῖα ποιῶν τῷ Ἐπιμηθεῖ παρα-
κελευόμενον

« μὴ ποτε δῶρα

δέξασθαι παρ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀλλ' ἀποπέμπειν »,

ἐπὶ τῇ τῆς τύχης δυνάμει τῷ τοῦ Διὸς ὀνόματι κέχρηται· τὰ
10 γὰρ τυχερὰ τῶν ἀγαθῶν Διὸς δῶρα κέκληκε, πλούτους καὶ
γάμους καὶ ἀρχὰς καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτός, ὧν ἡ κτήσις
F ἀνόνητός ἐστὶ τοῖς χρῆσθαι καλῶς μὴ δυναμένοις. διὸ καὶ τὸν
Ἐπιμηθεῖα φαῦλον ὄντα καὶ ἀνόητον οἶεται δεῖν φυλάττεσθαι
καὶ δεδιέναι τὰς εὐτυχίας, ὡς βλαβησόμενον καὶ διαφθαρησό-
μενον ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ

5 « μηδέ ποτ' οὐλομένην πενήτην θυμοφθόρον ἀνδρὶ

τέτλαθ' ὀνειδίξειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἑόντων »,

θεόσδοτον νῦν τὸ τυχερὸν εἶρηκεν, ὡς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν

24 A τοῖς διὰ τὴν τύχην πενομένοις, ἀλλὰ τὴν μετ' ἀργίας | καὶ
μαλακίας καὶ πολυτελείας ἀπορίαν αἰσχροῦ καὶ ἐπονείδι-
στον οὔσαν. οὐπω γὰρ αὐτὸ τοῦνομα τῆς τύχης λέγοντες,
εἰδότες δὲ τὴν τῆς ἀτάκτως καὶ ἀορίστως περιφερομένης
5 αἰτίας δύναντα ἰσχυρὰ καὶ ἀφύλακτον οὔσαν ἀνθρωπίνῳ
λογισμῷ τοῖς τῶν θεῶν ὀνόμασιν ἐξέφραζον, ὥσπερ ἡμεῖς
καὶ πράγματα καὶ ἦθη καὶ νῆ Δία λόγους καὶ ἄνδρας εἰώ-
θαμεν δαιμονίους καὶ θείους προσαγορεύειν. οὕτω δὴ τὰ

πολλά τῶν ἀτόπως περὶ τοῦ Διὸς λέγεσθαι δοκούντων ἐπανορθωτέον, ὧν ἔστι καὶ ταῦτα 10

«δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
κρηῶν ἔμπλειοι, ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν » 13

καὶ

«ὄρκια μὲν Κρονίδης ὑψίζυγος οὐκ ἐτέλεσεν,
ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέρωσιν »

καὶ 5

«τότε γάρ ῥα κυλίνδετο πήματος ἀρχὴ
Τρωσὶ τε καὶ Δαναοῖσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλᾶς »,
ὡς περὶ τῆς τύχης ἢ τῆς εἰμαρμένης λεγομένων, ἐν οἷς τὸ
ἀσυλλόγιστον ἡμῖν τῆς αἰτίας καὶ ὅλως οὐ καθ' ἡμᾶς. ὅπου
δὲ τὸ προσῆκον καὶ κατὰ λόγον καὶ εἰκὸς ἔστιν, ἐνταῦθα 10
κυρίως ὀνομάζεσθαι τὸν θεὸν νομίζομεν, ὥσπερ ἐν τούτοις

«αὐτὰρ ὁ τῶν ἄλλων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν,
Αἴαντος δ' ἀλέεινε μάχην Τελαμωνιάδου·
Ζεὺς γάρ οἱ νεμέσασχ' ἔτ' ἀμείνονι φωτὶ μάχοιτο » C

καὶ

«Ζεὺς γάρ τὰ μὲν τοιαῦτα φροντίζει βροτῶν,
τὰ μικρὰ δ' ἄλλοις δαίμοσιν παρεῖς ἔῃ ». 5

Σφόδρα δὲ δεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις ὀνόμασι προσέχειν, κατὰ
πρῶτὰ πράγματα κινουμένοις καὶ μεθισταμένοις ὑπὸ τῶν
ποιητῶν. οἷόν ἐστι καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς. ἐπεὶ γὰρ οὐ μόνον
ἔμφρονος παρέχεται καὶ δικαίου καὶ ἀγαθοῦς ἐν πράξεσι

10 και λόγοις, ἀλλὰ καὶ δόξας ἐπεικῶς καὶ δυνάμεις περιποιεῖται,
 παρὰ τοῦτο ποιῶνται καὶ τὴν εὐδοξίαν ἀρετὴν καὶ τὴν
 D δύνανται, ὀνομάζοντες ὡσπερ « ἐλαίαν » τὸν ἀπὸ τῆς ἐλαίας,
 καὶ « φηγόν » τὸν ἀπὸ τῆς φηγοῦ καρπὸν ὀμωνύμως τοῖς
 φέρουσιν. οὐκοῦν ὁ νέος ἡμῖν, ὅταν μὲν λέγωσι
 « τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάρουθεν ἔθηκαν »
 5 καὶ
 « τῆμος σφῆ ἀρετῆ Δαναοὶ ῥήξαντο φάλαγγας »
 καὶ
 « εἰ δὲ θανεῖν θέμις, ὧδε θανεῖν καλόν,
 εἰς ἀρετὴν καταλυσασμένους βίον »,

10 εὐθύς οἰέσθω λέγεσθαι ταῦτα περὶ τῆς ἀρίστης καὶ θειοτάτης
 ἕξεως ἐν ἡμῖν, ἣν ὀρθότητα λόγου καὶ ἀκρότητα λογικῆς
 φύσεως καὶ διάθεσιν ὀμολογουμένην ψυχῆς νοοῦμεν. ὅταν δ'
 ἀναγινώσκῃ πάλιν τό τε

E « Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἀνδρῶσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε »
 καὶ τὸ
 « πλούτῳ δ' ἀρετῆ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ »,

μὴ καθήσθω τοὺς πλουσίους ἐκπεπληγμένους καὶ τεθηπῶς
 5 καθάπερ ὄνιον εὐθύς ἀργυρίου τὴν ἀρετὴν ἔχοντας, μὴδ'
 ἐπὶ τῇ τύχῃ κείσθαι τὴν αὐτοῦ φρόνησιν αὐξῆσθαι ἢ κολοῦσθαι
 νομίζων, ἀλλ' ἀντὶ δόξης ἢ δυνάμεως ἢ εὐτυχίας ἢ τινος
 ὀμοίου τῇ ἀρετῇ κεχρησθαι τὸν ποιητὴν ἡγείσθω. καὶ γὰρ
 τῇ κακότητι ποτὲ μὲν ἰδίως σημαίνουσι κακίαν καὶ μοχθη-
 10 ρίαν ψυχῆς, ὡς Ἡσίοδος

« τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ Πλαδὸν ἔστιν ἐλέσθαι »,
 ποτὲ δ' ἄλλην τινὰ κάκωσιν ἢ δυστυχίαν, ὡς Ὁμηρος F
 « αἴψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγρηράσκουσιν ».
 ἔπει καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐξαπατηθεῖη τις ἂν οὕτω τοὺς
 ποιητὰς οἰόμενος λέγειν, ὡς οἱ φιλόσοφοι λέγουσι τὴν παν-
 τελῆ τῶν ἀγαθῶν ἕξιν ἢ κτῆσιν ἢ καὶ τελειότητα βίου κατὰ 5
 φύσιν εὐροοῦντος, | ἀλλ' οὐχὶ καταχρωμένους πολλάκις τὸν 25 A
 πλούσιον εὐδαίμονα καλεῖν ἢ μακάριον καὶ τὴν δύναμιν ἢ
 τὴν δόξαν εὐδαιμονίαν. Ὁμηρος μὲν γὰρ ὀρθῶς κέχρηται
 τοῖς ὀνόμασι
 « ὧς οὐ τοὶ χαίρων τοῖσδε κτεάτεσσιν ἀνάσσω » 5
 καὶ Μένανδρος
 « ἔχω δὲ πολλὴν οὐσίαν καὶ πλούσιος
 καλοῦμ' ὑπὸ πάντων, μακάριος δ' ὑπ' οὐδενός »,
 Εὐριπίδης δὲ πολλὴν ἀπεργάζεται ταραχὴν καὶ σύγχυσιν ὅταν
 λέγῃ 10
 « μὴ μοι γένοιτο λυπρὸς εὐδαίμων βίος »
 καὶ
 « τί τὴν τυραννίδ', ἀδικίαν εὐδαίμονα, B
 τιμᾶς; »

ἂν μὴ τις, ὥσπερ εἴρηται, ταῖς μεταφοραῖς καὶ καταχρήσει
 τῶν ὀνομάτων ἐπιτηται. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς περὶ τούτων.

7. Ἐκεῖνο δ' οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις ὑπομνηστέον ἐστὶ 5
 τοὺς νέους, ἐνδεικνυμένους αὐτοῖς ὅτι μιμητικὴν ἢ ποιήσεις
 ὑπόθεσιν ἔχουσα κόσμῳ μὲν καὶ λαμπρότητι χρῆται περὶ τὰς
 ὑποκειμένας πράξεις καὶ τὰ ἤθη, τὴν δ' ὁμοιότητα τοῦ ἀλη-
 θοῦς οὐ προλείπει, τῆς μιμήσεως ἐν τῷ πιθανῷ τὸ ἀγωγὸν
 ἐχούσης. διὸ καὶ κακίας καὶ ἀρετῆς σημεῖα μεμιγμένα ταῖς 10

C πράξεσιν ἢ μὴ παντάπασι τῆς ἀληθείας ὀλιγοφροῦσα μίμησις
 συνεκφέρει, ὥσπερ ἡ Ὀμήρου πολλὰ πάνυ τοῖς Στωϊκοῖς
 χαίρειν φράζουσα μῆτε τι φαῦλον ἀρετῇ προσεῖναι μῆτε κακία
 χρηστὸν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ πάντως μὲν ἐν πᾶσιν ἀμαρτωλὸν
 5 εἶναι τὸν ἀμαθῆ, περὶ πάντα δ' αὖ κατορθοῦν τὸν ἀστεῖον.
 ταῦτα γὰρ ἐν ταῖς σχολαῖς ἀκούομεν ἐν δὲ τοῖς πράγμασι
 καὶ τῷ βίῳ τῶν πολλῶν κατὰ τὸν Εὐριπίδην
 οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἐσθλά καὶ κακά,
 ἀλλ' ἔστι τις σύγκρασις.

10 ἄνευ δὲ τοῦ ἀληθοῦς μάλιστα μὲν ἡ ποιητικὴ τῷ ποικίλῳ
 D χρῆται καὶ πολυτρόπῳ. τὸ γὰρ ἐμπαθὲς καὶ παράλογον καὶ
 ἀπροσδόκητον, ὧ πλείστη μὲν ἐκπληξίς ἐπεταὶ πλείστη δὲ
 χάρις, κί μεταβολαὶ παρέχουσι τοῖς μύθοις· τὸ δ' ἀπλοῦν
 ἀπαθὲς καὶ ἄμυθον. ὅθεν οὔτε νικῶντας ἀεὶ πάντα ποιοῦσι
 5 τοὺς αὐτοὺς οὔτ' εὐημεροῦντας οὔτε κατορθοῦντας. ἀλλ' οὐδὲ
 τοῖς θεοῖς, ὅταν εἰς ἀνθρωπίνας ἐμπέσωσι πράξεις, ἀπαθέσι
 χρῶνται καὶ ἀναμαρτήτοις, ἵνα μηδαμοῦ τό τε ταραττον καὶ
 τὸ ἐκπλήττον ἀργῆ τῆς ποιήσεως ἀκίνδυνον καὶ ἀνανταγώ-
 νιστον γινόμενον.

10 8. Οὕτως οὖν τούτων ἐχόντων ἐπάγωμεν τοῖς ποιήμασι
 τὸν νέον μὴ τοιαύτας ἔχοντα τὰς δόξας περὶ τῶν καλῶν
 E ἐκείνων καὶ μεγάλων ὀνομάτων, ὡς ἄρα σοφοὶ καὶ δίκαιοι οἱ
 ἄνδρες ἦσαν, ἄχροι τε βασιλεῖς καὶ κανόνες ἀρετῆς ἀπάσης
 καὶ ὀρθότητος. ἐπεὶ βλαβήσεται μέγιστα δοκιμάζων πάντα καὶ
 τεθηπῶς, μὴ δυσχεραίνων δὲ μηδὲν μηδὲ ἀκούων μηδ' ἀπο-
 5 δεχόμενος τοῦ ψέγοντος αὐτοὺς τοιαῦτα πράττοντας καὶ
 λέγοντας

« αἶ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίῃ καὶ Ἄπολλων,
 μήτε τις οὖν Τρώων θάνακτον φύγοι, ὅσσοι ἔασι,
 μήτε τις Ἀργείων, νῶιν δ' ἐκδῶμεν ἕλεθρον,
 ὄφρ' οἴοι Τροίης ἱερά κρήδεμνα λύωμεν » 10

καὶ

« οἰκτροτάτην δ' ἤκουσα ὅπα Πριάμοιο θυγατρὸς
 Κασσάνδρης, τὴν κτεῖνε Κλυταιμνήστρη δολόμητις F
 ἄμφ' ἐμεῖ »

καὶ

« παλλακίδι προμηγῆναι, ἔν' ἐχθήρειε γέροντα.
 τῇ πιθόμην καὶ ἔρεξα » 5

καὶ

« Ζεῦ πάτερ, οὐ τίς σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος ». |
 μηδὲν ἐπαινεῖν ἐπιζέσθω τοιοῦτον ὁ νέος, μηδὲ προσφάσεις 26 A
 λέγων μηδὲ παραγωγὰς εὐπρεπεῖς ἐπὶ πράγμασι φαύλοισ
 μηχανώμενος πιθανὸς ἔστω καὶ πανούργος, ἀλλ' ἐκεῖνο
 μᾶλλον οἰέσθω, μίμησιν εἶναι τὴν ποιήσιν ἡθῶν καὶ βίω
 καὶ ἀνθρώπων οὐ τελείων οὐδὲ καθαρῶν οὐδ' ἀνεπιλήπτων 5
 παντάπασιν, ἀλλὰ μεμηγμένων πάθεσι καὶ δόξαισι ψευδέσι καὶ
 ἀγνοίαις, διὰ δ' εὐφροσύαν αὐτοῦς πολλάκις μετατιθέντων πρὸς
 τὸ κρεῖττον. ἡ γὰρ τοιαύτη παρασκευὴ τοῦ νέου καὶ δίκνοια,
 κοῖς μὲν εὖ λεγομένοις καὶ πραττομένοις ἐπαιρομένου καὶ
 συνενθουσιῶντος, τὰ δὲ φαῦλα μὴ προσιεμένου καὶ δυσχε- B
 ραίνοντος, ἀβλαβῆ παρέξει τὴν ἀκρόασιν. ὁ δὲ πάντα θαυμά-
 ζων καὶ πᾶσιν ἐξοικειούμενος καὶ καταδεδουλωμένος τῇ δόξῃ
 τὴν κρίσιν ὑπὸ τῶν ἡρωϊκῶν ὀνομάτων, ὥσπερ οἱ τὴν Πλάτω-
 νος ἀπομιμούμενοι κυρτότητα καὶ τὴν Ἀριστοτέλους τραυ- 5

λότητα, λήσεται πρὸς πολλὰ τῶν φαύλων εὐχερῆς γενόμενος.
δεῖ δὲ μὴ δειλῶς μηδ' ὡσπερ ὑπὸ δεισιδαιμονίας ἐν ἱερῷ
φρίττειν ἅπαντα καὶ προσκυνεῖν, ἀλλὰ θαρραλέως ἐθιζόμενον
ἐπιφωνεῖν μηδὲν ἦττον τοῦ « ὀρθῶς » καὶ « πρεπόντως » τὸ
10 « οὐκ ὀρθῶς » καὶ « οὐ προσηκόντως ». οἶον ὁ Ἄχιλλεύς
C ἐκκλησίαν συνάγει τῶν στρατιωτῶν νοσοῦντων, ἀσχάλλων μὲν
ἀργοῦντι τῷ πολέμῳ μάλιστα πάντων διὰ τὴν ἐν ταῖς στρα-
τείαις ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ δόξαν, ἰατρικὸς δ' ὢν καὶ μεθ'
ἡμέραν ἐνάτην ἢ ταῦτα κρίνεσθαι πέφυκεν αἰσθόμενος οὐκ
5 οὔσαν συνήθη τὴν νόσον οὐδὲ συνεστῶσαν ἀπὸ κοινῶν αἰτιῶν.
ἀναστάς (δ') οὐ δημαγωγεῖ πρὸς τὸν ὄχλον, ἀλλὰ τῷ βασιλεῖ
γίνεται σύμβουλος

« Ἄτρεΐδη, νῦν ἄμμε καλιμπλαγχθέντας δῖω
ἄψ ἀπονοστήσειν ».

10 ὀρθῶς ταῦτα καὶ μετρίως καὶ πρεπόντως. τοῦ δὲ μάντεως
δεδιέναι φήσαντος τὴν ὀργὴν τοῦ δυνατωτάτου τῶν Ἑλλή-
νων, οὐκέτ' ὀρθῶς οὐδὲ μετρίως, ἐπομόσας μηδένα προσοί-
15 σειν χειρὰς αὐτῷ ζῶντος αὐτοῦ, προστίθησιν « οὐδ' ἦν Ἄγα-
μέμνονα εἴπησ », ἐνδεικνύμενος ὀλιγωρίαν καὶ περιφρόνησιν
τοῦ ἄρχοντος. ἐκ δὲ τούτου μᾶλλον παροξυνθεὶς ἐπὶ τὸ ξίφος
φέρεται σφάττειν διανοούμενος, οὔτε πρὸς τὸ καλὸν ὀρθῶς
5 οὔτε πρὸς τὸ συμφέρον. εἴτ' αὐθις μετανοήσας

ἄψ ἐς κούλεον ὤσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε
μύθῳ Ἀθηναίης,

ὀρθῶς πάλιν καὶ καλῶς, ὅτι τὸν θυμὸν ἐκκόψαι παντάπασι
μὴ δυνηθεὶς, ὅμως πρὶν ἀνήκεστόν τι δρᾶσαι μετέστησε καὶ

κατέσχευεν εὐπειθῆ τῶ λογισμῶ γενόμενον. πάλιν ὁ Ἀγαμέμνων Ε
ἐν μὲν τοῖς περὶ τὴν ἐκκλησίαν γινομένοις καὶ λεγομένοις ὑπ'
αὐτοῦ καταγέλαστός ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς περὶ Χρυσίδα σεμνό-
τερος καὶ βασιλικώτερος. ὁ μὲν γὰρ Ἀχιλλεὺς ἀγομένης τῆς
Βρισηίδος

5

δακρύσας ἐτάρων ἄφαρ ἔξετο νόσφι λιασθεῖς,
οὗτος δ' αὐτὸς εἰς τὴν ναῦν ἐμβιβάζων καὶ παραδιδούς καὶ
ἀποπέμπων τὴν ἄνθρωπον ἦν ὀλίγω πρόσθεν εἴρηκε τῆς
γαμετῆς τῇ εὐνοίᾳ προκρίνειν, οὐθὲν αἰσχρὸν οὐδ' ἐρωτικὸν
ἐποίησε. καὶ μὴν ὁ Φοῖνιξ διὰ τὴν παλλακίδα κατάρατος ὑπὸ 10
τοῦ πατρὸς γενόμενος

« τὸν μὲν ἐγὼ » φησὶ « βούλευσα κατακτάμεν ὄξει χαλκῶ·
ἀλλὰ τις ἀθανάτων παῦσεν χόλον, ὅς ῥ' ἐνὶ θυμῶ F
δήμου θῆκε φάτιν καὶ ἐνείδεα πολλ' ἀνθρώπων,
ὡς μὴ πατροφόνος μετ' Ἀχαιοῖσιν καλεοίμην ».

ὁ μὲν οὖν Ἀρίσταρχος ἐξεῖλε ταῦτα τὰ ἔπη φοβηθεῖς· ἔχει δὲ
πρὸς τὸν καιρὸν ὀρθῶς, τοῦ Φοῖνικος τὸν Ἀχιλλεὺς διδάσκων. 5
τος | οἷόν ἐστιν ὀργὴ καὶ ὅσα διὰ θυμὸν ἄνθρωποι τολμῶσι, 27 A
μὴ χρώμενοι λογισμῶ μηδὲ πειθόμενοι τοῖς παρηγοροῦσι.
καὶ γὰρ τὸν Μελέαγρον ἐπεισάγει τοῖς πολίταις ἐργιζόμενον,
εἶτα πραῦνόμενον, ὀρθῶς τὰ πάθη ψέγων, τὸ δὲ μὴ συνακο- 5
λουθεῖν ἀλλ' ἀντιτάττεσθαι καὶ κρατεῖν καὶ μετανοεῖν ἐπαι- 5
νῶν ὡς καλὸν καὶ συμφέρον. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἡ διαφορὰ
πρόδηλος. ὅπου δ' ἀσάφεια τῆς γνώμης, διοριστέον οὕτω
πως ἐφιστάντας τὸν νέον. εἰ μὲν ἡ Ναυσικία ἔξενον ἄνδρα
τὸν Ὀδυσσεῖα θεασαμένη καὶ παθοῦσα τὸ τῆς Καλυψοῦς
πάθος πρὸς αὐτόν, ἅτε δὴ τρυφῶσα καὶ γάμων ὥραν ἔχουσα, 10
τοιαῦτα μωραίνει πρὸς τὰς θεραπευαίνιδας B

« αἱ γὰρ ἐμεῦ τοιόσδε πόσις κεκλημένος εἶη
 ἐνθάδε ναιετάων, καὶ οἱ ἄδοι αὐτόθι μίμναι »,

5 ψεκτέον τὸ θράσος αὐτῆς καὶ τὴν ἀκολασίαν· εἰ δὲ τοῖς
 λόγοις τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἦθος ἐνιδούσα καὶ θαυμάσασα τὴν
 ἐντευξίν αὐτοῦ πολὺν νοῦν ἔχουσαν εὐχεται τοιοῦτῳ συνοικεῖν
 μᾶλλον ἢ πλουτικῶ τινι καὶ ὀρχηστικῶ τῶν πολιτῶν, ἄξιον
 ἄγασθαι. πάλιν τῆς Πηνελόπτης τοῖς μνηστῆρσι προσδιαλεγο-
 μένης οὐκ ἀπανθρώπως, ἐκείνων δ' αὐτῇ χαριζομένων ἱμάτια

10 καὶ χρυσία καὶ κόσμον ἄλλον, ἡδόμενος Ὀδυσσεύς,
 C οὐνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, θέλγε δὲ θυμόν,
 εἰ μὲν ἐπὶ τῇ δωροδοκίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ χαίρει, τὸν κωμωδοῦ-
 μενον ὑπερβάλλει μαστροπεῖα Πολίαγρον
 « εὐδαίμων Πολίαγρος οὐράνιον

5 αἶγα πλουτοφόρον τρέφων »
 εἰ δὲ μᾶλλον οἰόμενος ὑποχειρίους ἔξειν διὰ τὴν ἐλπίδα
 θαρροῦντας καὶ τὸ μέλλον οὐ προσδοκῶντας, λόγον ἔχει τὸ
 ἡδόμενον αὐτῶ καὶ θαρροῦν. ὁμοίως ἐπὶ τῇ διαριθμήσει τῶν
 χρημάτων, ἃ συνεξέθησαν οἱ Φαίακες αὐτῶ καὶ ἀπέπλευσαν,

10 εἰ μὲν ἀληθῶς ἐν ἐρημίᾳ τοσαύτη καὶ τῶν καθ' αὐτὸν ἀσαφείᾳ
 καὶ ἀδηλότῳ γεγονῶς περὶ τῶν χρημάτων φοβεῖται
 D μὴ τί οἱ οἴχωνται κοίλης ἐπὶ νηὸς ἔχοντες,
 οἰκτεῖρην ἄξιον ἢ βδελύττεσθαι νῆ Δία τὴν φιλοπλουτίαν· εἰ
 δ', ὥσπερ ἔνιοι λέγουσι, περὶ τῆς Ἰθάκης ἀμφιδοξῶν οἴεται
 τὴν τῶν χρημάτων σωτηρίαν ἀπόδειξιν εἶναι τῆς τῶν Φαίακων

5 ὁσιότητος (οὐ γὰρ ἂν ἀκερδῶς φέροντας αὐτὸν εἰς ἄλλοτρίαν

ἐκβαλεῖν χώραν καὶ καταλιπεῖν, ἀποσχομένους τῶν χρημάτων), οὔτε φαύλῳ τεκμηρίῳ χρῆται καὶ τὴν πρόνοιαν ἄξιον ἐπαινεῖν. ἔνιοι δὲ καὶ τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν εἰ μὲν ἀληθῶς ἐγένετο καθ-
 εὔδοντος ψέγουσι, καὶ Τυρρηνοῦς ἱστορίαν τινὰ φασὶ δια-
 φυλάττειν ὡς ὑπνώδους φύσει τοῦ Ὀδυσσεύος γενομένου καὶ 10
 δυσεντεύκτου διὰ τοῦτο πολλοῖς ὄντος, εἰ δ' οὐκ ἦν ἀληθῆς ἔ-
 ὁ ὕπνος, ἀλλ' αἰδούμενος μὲν ἀποπέμψαι τοὺς Φαίακας ἄνευ
 ξενίων καὶ φιλοφροσύνης, μὴ δυνάμενος δὲ τοὺς ἐχθροὺς
 λαθεῖν ἐκείνων συμπαρόντων ἐχρήσατο τῆς ἀπορίας παρακα-
 λύμματι, κοιμωμένῳ ποιήσας ὅμοιον ἑαυτὸν, ἀποδέχονται. καὶ 5
 ταῦτα δὴ τοῖς νέοις ὑποδεικνύοντες οὐκ ἐλάσομεν φερόν πρὸς
 τὰ φαῦλα γίνεσθαι τῶν ἡθῶν ἀλλὰ τῶν βελτιόνων ζῆλον καὶ
 προαίρεσιν, εὐθύς τοῖς μὲν τὸ ψέγειν τοῖς δὲ τὸ ἐπαινεῖν
 ἀποδιδόντες. μάλιστα δὲ τοῦτο δεῖ ποιεῖν ἐν ταῖς τραγωδίαις,
 ὅσαι λόγους ἔχουσι πιθανοὺς καὶ πανούργους ἐν πράγμασι καὶ
 ἀδόξοις καὶ πονηροῖς. οὐ πάνυ γὰρ ἀληθές τὸ τοῦ Σοφο-
 κλέους λέγοντος

« οὐκ ἔστ' ἀπ' ἔργων μὴ καλῶν ἔπη καλά »

καὶ γὰρ οὗτος εἶωθεν ἤθεσι φαύλοις καὶ ἀτόποις πράγμασι 5
 λόγους ἐπιγελῶντας καὶ φιλανθρώπους αἰτίας πορίζειν. καὶ
 ὁ σύσκηνος αὐτοῦ πάλιν ὁρᾷς ὅτι τὴν τε Φαίδραν καὶ προσ-
 εγχαλοῦσαν | τῷ Θησεῖ πεποίηκεν ὡς διὰ τὰς ἐκείνου παρανο- 28 A
 μιάς ἔρασθεῖσαν τοῦ Ἴππολύτου τοιαύτην δὲ καὶ τῇ Ἑλένῃ
 παρρησίαν κατὰ τῆς Ἑκάβης ἐν ταῖς Τρωάσι δίδωσιν, οἰομένη
 δεῖν ἐκείνην κολάζεσθαι μᾶλλον ὅτι μοιχὸν αὐτῆς ἔτεκε. μηδὲν

5 οὖν τούτων κομψὸν ἡγεῖσθαι καὶ πανοῦργον ὁ νέος ἐθιζέσθω.
μηδὲ προσμειδιάτω ταῖς τοιαύταις εὐρησιλογίαις, ἀλλὰ βδελυ-
τέσθω τοὺς λόγους μᾶλλον ἢ τὰ ἔργα τῆς ἀκολασίας.

9. Ἐπὶ πᾶσι τοίνυν καὶ τὸ τὴν αἰτίαν ἐκάστου τῶν λεγο-
μένων ἐπιζητεῖν χρήσιμόν ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ Κάτων ἔτι παιδά-
B ριον ὢν ἔπραττε μὲν ὁ προστάξειεν ὁ παιδαγωγός, αἰτίαν δὲ
καὶ λόγον ἀπῆτει τοῦ προστάγματος, τοῖς δὲ ποιηταῖς οὐ
πειστέον ὥσπερ παιδαγωγοῖς ἢ νομοθέταις, ἂν μὴ λόγον ἔχη
τὸ ὑποκείμενον. ἔξει δέ, ἄνπερ χρηστὸν ἦ ἂν δὲ μοχθηρόν,
5 ὀφθήσεται κενὸν καὶ μάταιον. ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν μὲν τοιοῦτων
τὰς αἰτίας πικρῶς ἀπαιτοῦσι καὶ διαπυθάνονται πῶς λέλεκται
« μηδέ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὑπερθευ
πινόντων »

καί

10 « ὅς δέ κ' ἀνὴρ ἀπὸ ὧν ὀχέων ἕτερ' ἄρμαθ' ἔκηται,
ἔγχει ὀρεξάσθω ».

C τῶν δὲ μειζόνων ἀβασανίστως παραδέχονται τὴν πίστιν, οἷα
καὶ ταῦτ' ἐστίν

« δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, καὶν θρασύσπλαγχνός τις ἦ,
ὅταν συνειδῆ μητρός ἢ πατρὸς κακά »,

5 καί

« σμικρὸν φρονεῖν χρὴ τὸν κακῶς πεπραγότα ».

καίτοι ταῦτα τῶν ἡθῶν ἄπτεται καὶ τοὺς βίους διαταράττει,
κρίσεις ἐμποιοῦντα φαύλας καὶ δόξας ἀγενεῖς, ἂν μὴ πρὸς
ἕκαστον αὐτῶν εἰθισμένοι λέγωμεν διὰ τί σμικρὸν φρονεῖν χρὴ
10 τὸν κακῶς πεπραγότα καὶ μὴ μᾶλλον ἀνταίρειν τῇ τύχῃ καὶ
ποιεῖν ὑψηλὸν ἑαυτὸν καὶ ἀταπεινώτον; διὰ τί δέ, ἂν ἐκ

πατρός φαύλου και ανοήτου γεγονώς αὐτός ὡ χρηστός και φρόνιμος, οὐ προσήκει μοι διὰ τὴν ἐμὴν ἀρετὴν μέγα φρονεῖν D ἀλλὰ κατὰ πεπλήχθαι και ταπεινὸν εἶναι διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀμαθίαν; ὁ γὰρ οὕτως ἀπαντῶν και ἀντερειδῶν και μὴ παντὶ λόγῳ πλάγιον ὡσπερ πνεύματι παραδιδούς ἑαυτὸν ἀλλ' ὀρθῶς ἔχειν νομίζων τὸ « βλάξ ἄνθρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ φιλεῖ 5 ἐπτοῦσθαι », πολλὰ διακρούσεται τῶν οὐκ ἀληθῶς οὐδ' ὠφελίμως λεγομένων. ταῦτα μὲν οὖν ἀβλαβῆ παρέξει τὴν τῶν ποιημάτων ἀκρόασιν.

10. Ἐπεὶ δ' ὡσπερ ἐν ἀμπέλου φύλλοις και κλήμασιν εὐθαλοῦσι πολλάκις ὁ καρπὸς ἀποκρύπτεται και λανθάνει E κατασκιαζόμενος, οὕτως ἐν ποιητικῇ λέξει και μυθεύμασι περιεχυμένοις πολλὰ διαφεύγει τὸν νέον ὠφέλιμα και χρήσιμα, δεῖ δὲ τοῦτο μὴ πύσχειν μηδ' ἀποπλανᾶσθαι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐμφύεσθαι μάλιστα τοῖς πρὸς ἀρετὴν φέ- 5 ρουσιν και δυναμένοις πλάττειν τὸ ἦθος, οὐ χειρόν ἐστι και περὶ τούτων διελεθεῖν ἐν βραχέσιν, ἀψάμενον τύπῳ τῶν πραγμάτων, μήκη δὲ και κατασκευὰς και παραδειγμάτων ὄχλον ἔδωκε τοῖς ἐπιδεικτικώτερον γράφουσι. πρῶτον μὲν οὖν τὰ χρηστά και τὰ φαῦλα γινώσκων ὁ νέος ἦθη και πρόσωπα 10 τοῖς λόγοις προσεχέτω και ταῖς πράξεσιν ἃς ὁ ποιητὴς ἑκάτερω προσηκόντως ἀποδίδωσιν· οἷον ὁ Ἀχιλλεύς πρὸς τὸν F Ἀγαμέμνονα λέγει, καί περ λέγων μετ' ὀργῆς

« οὐ γὰρ σοὶ ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὀππότ' Ἀχαιοὶ
Τρώων ἐκπέρωσ' εὐ ναϊόμενον πτολίεθρον », 5

ὁ δὲ Θερσίτης τῷ αὐτῷ λοιδορούμενος λέγει
« πλεῖαί τοι χαλκοῦ κλισίαι, πολλὰ δὲ γυναῖκες

εἶσιν ἐνὶ κλισίῃς ἐξαίρετοι, ἄς τοι Ἀχαιοὶ |
 20 A πρωτίστῳ δίδωμεν, εὖτ' ἂν πτολιεθρον ἔλωμεν »,
 καὶ πάλιν ὁ Ἀχιλλεύς
 « αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πάλιν Τροίην εὐτείχεον ἔξαλαπάξαι »,

5 ὁ δὲ Θερσίτης
 « ὅν κεν ἐγὼ δῆσας ἀγάγω ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν ».
 πάλιν τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν τῇ ἐπιπολήσει τὸν Διομήδην
 λοιδορήσαντος ὁ μὲν οὐθὲν ἀντεῖπεν,
 αἰδεσθεὶς βασιλῆος ἐνιπὴν αἰδοίοιο,

10 ὁ δὲ Σθέnelος, οὐ μηδεὶς λόγος,
 « Ἀτρεΐδῃ » φησί, « μὴ ψεύδε' ἐπιστάμενος σάφα εἰπεῖν.
 ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι ».

B ἢ γὰρ τοιαύτῃ διαφορᾷ μὴ παρορωμένη διδάξει τὸν νέον
 ἀστεῖον ἠγεῖσθαι τὴν ἀτυφίαν καὶ μετριότητα, τὴν δὲ μεγαλ-
 αυχίαν καὶ περιαυτολογίαν ὡς φαῦλον εὐλαβεῖσθαι. χρήσιμον
 δὲ καὶ τὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος κατανοεῖν ἐνταῦθα· τὸν μὲν γὰρ

5 Σθέnelον ἀπροσαύδητον παρῆλθε, τοῦ δ' Ὀδυσσεύος οὐκ
 ἠμέλησε δηχθέντος ἀλλ' ἠμείψατο καὶ προσηγόρευσεν,
 ὡς γινῶ χωσμένοις· πάλιν δ' ὁ γε λάζετο μῦθον·
 τὸ μὲν γὰρ πᾶσιν ἀπολογεῖσθαι θεραπευτικὸν καὶ οὐκ ἀξιο-
 ματικόν· τὸ δὲ πάντων καταφρονεῖν ὑπερήφανον καὶ ἀνόητον.

10 ἄριστα δ' ὁ Διομήδης ἐν μὲν τῇ μάχῃ σιωπᾷ κακῶς ἀκούων
 C ὑπὸ τοῦ βασιλέως, μετὰ δὲ τὴν μάχην παρρησίᾳ χρῆται πρὸς
 αὐτόν
 « ἀλκὴν μὲν μοι πρῶτον ὀνειδίσας ἐν Δαναοῖσιν ».

εὖ δ' ἔχει καὶ φρονίμου διαφορὰν ἀνδρῶς καὶ μάντεως πανηγυρικοῦ μὴ καταλιπεῖν. ὁ μὲν γὰρ Κάλχας οὐ συνεῖδε τὸν 5
καιρὸν, ἀλλ' ἐν πλήθει παρ' οὐδὲν ἐποιήσατο κατηγορῆσαι
τοῦ βασιλέως ὡς τὸν λοιμὸν αὐτοῖς ἐπαγαγόντος· ὁ δὲ Νέστωρ
βουλόμενος ἐμβαλεῖν λόγον ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα δια-
λαγῶν, ἵνα μὴ διαβάλλειν δοκῇ τὸν Ἀγαμέμνονα πρὸς τὸ
πλῆθος ὡς ἀμαρτόντα καὶ χρησάμενον ὄργῃ. 10

δαίνυ δαῖτα γέρουσιν· ἔοικέ τοι, οὐ τοι ἀεικέες.

πολλῶν δ' ἀγρομένων τῷ πείσσει ὅς κεν ἀρίστην 10
βουλήν βουλεύσῃ. D

καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ἐξαποστέλλει τοὺς πρέσβεις· τοῦτο γὰρ
ἦν ἐπανόρθωσις ἀμαρτίας, ἐκεῖνο δὲ κατηγορία καὶ προπη-
λακισμός. 5

Ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐν τοῖς γένεσι διαφορὰς σκεπτέον, ὧν
τοιούτος ἐστὶν ὁ τρόπος. οἱ μὲν Τρῶες ἐπίασι μετὰ κραυγῆς
καὶ θράσους, οἱ δ' Ἀχαιοὶ

σιγῇ δειδιότες σημάντορας.

τὸ γὰρ ἐν χερσὶ τῶν πολεμίων ὄντων φοβεῖσθαι τοὺς ἄρχον- 10
τας ἀνδρείας ἀμα καὶ πειθαρχίας σημεῖον. οἶθεν ὁ μὲν Πλάτων
ἐθίζει τοὺς ψόγους φοβεῖσθαι καὶ τὰ αἰσχρὰ μᾶλλον ἢ τοὺς
πόνους καὶ τοὺς κινδύνους, ὁ δὲ Κράτων ἔλεγε φιλεῖν τοὺς E
ἐρυθριῶντας μᾶλλον ἢ τοὺς ὠχριῶντας.

ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ἴδιος χαρακτήρ. ὁ μὲν γὰρ
Δόλων ἐπαγγέλλεται.

« τόφρα γὰρ ἐς στρατὸν εἶμι διαμπερές, ὄφρ' ἂν ἴκωμαι 5
νῆ' Ἀγαμεμνονέην »,

ὁ δὲ Διομήδης ἐπαγγέλλεται μὲν οὐδέν, ἤττον δ' ἂν φησι
φοβηθῆναι μεθ' ἑτέρου πεμπόμενος. Ἑλληνικὸν οὖν καὶ

ἀστεῖον ἢ πρόνοια, βαρβαρικὸν δὲ καὶ φαῦλον ἢ θρασύτης·
 10 καὶ δεῖ τὸ μὲν ζηλοῦν τὸ δὲ δυσχεραίνειν. ἔχεται δὲ τινος οὐκ
 ἀχρήστου θεωρίας καὶ τὸ περὶ τοὺς Τρῶας καὶ τὸν Ἔκτορα
 F πάθος, τοῦ Αἴαντος αὐτῷ μονομαχεῖν μέλλοντος. ὁ μὲν γὰρ
 Αἰσχύλος Ἰσθμοῖ πύκτου πληγέντος εἰς τὸ πρόσωπον καὶ
 κραυγῆς γενομένης, « οἷον » εἶπεν « ἡ ἄσκησις ἐστίν. οἱ
 θεώμενοι βοῶσιν, ὁ δὲ πληγεὶς σιωπᾷ ». τοῦ δὲ ποιητοῦ
 5 λέγοντος ὅτι τὸν Αἴαντα μετὰ τῶν ὅπλων ἐπιόντα λαμπρὸν
 οἱ μὲν Ἕλληνας ἔχαιρον ὄρῶντες, |
 30 A Τρῶας δὲ τρόμος αἰνὸς ὑπήλυθε γυῖα ἕκαστον,
 Ἔκτορι τ' αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι πάτασσε,
 τίς οὐκ ἂν ἀγάσαιτο τὴν διαφορὰν; τοῦ μὲν κινδυνεύοντος ἡ
 καρδία πηδᾷ μόνον, ὡσπερ παλαίειν νῆ Δι' ἢ σταδιοδρομεῖν
 5 μέλλοντος, τῶν δὲ θεωμένων τρέμει καὶ πάλλεται τὸ σῶμα δι'
 εὐνοϊαν καὶ φόβον ὑπὲρ τοῦ βασιλέως. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν
 τοῦ κρατίστου πρὸς τὸν κάκιστον διαφορὰν ἀποθεωρητέον. ὁ
 μὲν γὰρ Θεραΐτης
 ἐχθιστος δ' Ἀχιλλῆι μάλιστ' ἦν ἡδ' Ὀδυσῆι,
 10 ὁ δ' Αἴας ἀεὶ τε τῷ Ἀχιλλεῖ προσφιλέης καὶ πρὸς τὸν Ἔκτορα
 λέγει περὶ αὐτοῦ
 B « νῦν μὲν δὴ σάφα εἴσεαι οἴοθεν οἶος
 οἶοι καὶ Δαναοῖσιν ἀριστῆες μετέασι,
 καὶ μετ' Ἀχιλλῆα βῆξήνορα θυμολέοντα ».
 καὶ τοῦτο μὲν Ἀχιλλέως τὸ ἐγκώμιόν ἐστι, τὰ δ' ἐξῆς ὑπὲρ
 5 ἀπάντων εἴρηται χρησίμως
 « ἡμεῖς δ' εἰμὲν τοῖοι οἱ ἂν σέθεν ἀντιάσαιμεν

καὶ πολέες », οὔτε μόνον οὔτ' ἄριστον ἀποφαίνων ἑαυτὸν ἀλλὰ μετὰ πολλῶν ὁμοίων δυνάμενον ἀμύνασθαι.

ταῦτα μὲν οὖν ἱκανὰ περὶ διαφορᾶς, ἂν μὴ κάκεινο βουλώ- C μεθα προσλαβεῖν, ὅτι τῶν Τρώων ἐαλώκασι καὶ πολλοὶ ζῶντες, οὔδεις δὲ τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τῶν μὲν ὑποπεπτώκασι ἔνιοι τοῖς πολεμίοις, ὥσπερ ὁ Ἄδραστος, οἱ Ἀντιμάχου παῖδες, ὁ Λυκάων, αὐτὸς ὁ Ἔκτωρ δεόμενος περὶ ταφῆς τοῦ 5 Ἀχιλλέως, ἐκείνων δ' οὔδεις, ὡς βαρβαρικοῦ τοῦ ἰκετεύειν καὶ ὑποπίπτειν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὄντος, Ἑλληνικοῦ δὲ τοῦ νικᾶν μαχόμενον ἢ ἀποθνήσκειν.

II. Ἐπεὶ δ' ὥσπερ ἐν ταῖς νομαῖς ἢ μὲν μέλιττα διώκει τὸ ἄνθος, ἢ δ' αἰζ τὸν θαλλόν, ἢ δ' ὕς τὴν ρίζαν, ἄλλα δὲ ζῆα 10 τὸ σπέρμα καὶ τὸν καρπὸν, οὕτως ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι τῶν ποιημάτων ὁ μὲν ἀπανθίζει τὴν ἱστορίαν, ὁ δ' ἐμφύεται τῷ κάλλει καὶ τῇ κατασκευῇ τῶν ὀνομάτων, καθάπερ ὁ D Ἀριστοφάνης περὶ τοῦ Εὐριπίδου φησὶ

« χρῶμαι γὰρ αὐτοῦ τοῦ στόματος τῷ στρογγύλῳ », οἱ δὲ τῶν πρὸς τὸ ἦθος εἰρημένων ὠφελίμως ἔχονται, πρὸς οὓς δὴ νῦν ἡμῖν ὁ λόγος ἐστίν, ὑπομιμνήσκωμεν αὐτοὺς ὅτι 5 δεινόν ἐστι τὸν μὲν φιλόμυθον μὴ λανθάνειν τὰ καινῶς ἱστορούμενα καὶ περιττῶς, μηδὲ τὸν φιλόλογον ἐκφεύγειν τὰ καθαρῶς πεφρασμένα καὶ ῥητορικῶς, τὸν δὲ φιλότιμον καὶ φιλόκαλον καὶ μὴ παιγνίας ἀλλὰ παιδείας ἕνεκα ποιημάτων ἀπτόμενον ἀργῶς καὶ ἀμελῶς ἀκούειν τῶν πρὸς ἀνδρείαν ἢ 10

Ε σωφροσύνην ἢ δικαιοσύνην ἀναπεφωνημένων, οἷα καὶ ταῦτ' ἐστί

« Τυδεΐδη, τί παθόντε λελάσμεθα θούριδος ἀλκῆς;
ἀλλ' ἄγε δεῦρο, τέπον, παρ' ἔμ' ἴστασο· δὴ γὰρ ἔλεγχος
5 ἔσσεται, εἴ κεν νῆας ἔλη κορυθαίολος Ἔκτωρ ».

τὸ γὰρ ἐν κινδύνῳ τοῦ διαφθαρῆναι καὶ ἀπολέσθαι μετὰ πάντων ὄντα τὸν φρονιμώτατον ὄραν τὸ αἰσχροὺν δεδοικότα καὶ τὸ ἐπονείδιστον ἀλλὰ μὴ τὸν θάνατον, ἐμπαθῆ ποιήσει πρὸς ἀρετὴν τὸν νέον. καὶ τῷ

10 « χαίρε δ' Ἀθηναίη πεπνυμένῳ ἀνδρὶ δικαίῳ »
τοιούτου ἐπιλογισμὸν δίδωσι, μήτε πλουσίῳ τινὶ μήτε καλῷ
F τὸ σῶμα μήτ' ἰσχυρῷ τὴν θεὸν χαίρουσαν ἀλλὰ φρονίμῳ καὶ δικαίῳ ποιήσας, καὶ πάλιν τὸν Ὀδυσσεῖα φάσκουσιν μὴ περιορᾶν μηδὲ προλείπειν,

« οὐνεκ' ἐπητής ἐστι καὶ ἀγχινοὺς καὶ ἐχέφρων »,
5 ἐνδείκνυται μόνον εἶναι τῶν ἡμετέρων θεοφιλῆς καὶ θεῖον ἀρετῆν, εἶγε δὲ τὰ ὅμοια χαίρειν τοῖς ὁμοίοις πέφυκεν.

31 A ἐπεὶ δὲ | μεγάλου δοκοῦντος εἶναι καὶ ὄντος τοῦ κρατεῖν ὀργῆς μεῖζόν ἐστιν ἢ φυλακῆ καὶ ἢ πρόνοια τοῦ μὴ περιπεσεῖν ὀργῇ μηδ' ἀλῶναι, καὶ ταῦτα δεῖ τοῖς ἀναγιγνώσκουσιν ὑποδεικνύειν μὴ παρέργως, ὅτι τὸν Πρίαμον ὁ Ἀχιλλεὺς οὐκ
5 ἀνασχετικὸς ὢν οὐδὲ πρᾶος ἡσυχίαν ἄγειν κελεύει καὶ μὴ παροξύνειν αὐτόν, οὕτως

« μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς
Ἔκτορά τοι λῦσαι, Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε·
μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτόν ἐνὶ κλισίῃσιν ἔασω,
10 καὶ ἰκέτην περ ἑόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς »,

καὶ τὸν Ἔκτορα λούσας καὶ περιστεύσας αὐτὸς ἐπὶ τὴν Β
ἀπήνην τίθεισι, πρὶν ἤκισμένον ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὀφθῆναι,

« μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένην κραδίη χόλον οὐκ ἐρύσαιτο,
παῖδα ἰδὼν, Ἄχιλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ

καὶ ἐ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς ». 5

τὸ γὰρ ἐπισφαλῶς πρὸς ὀργὴν ἔχοντα καὶ φύσει τραχὺν ὄντα
καὶ θυμοειδῆ μὴ λανθάνειν ἑαυτὸν ἀλλ' ἐξευλαβεῖσθαι καὶ φυ-
λάττεσθαι τὰς αἰτίας καὶ προκαταλαμβάνειν τῷ λογισμῷ
πόρρωθεν ὅπως οὐδ' ἄκων τῷ πάθει περιπεσεῖται, θαυμαστῆς
ἔστι προνοίας. οὕτω δὲ δεῖ καὶ πρὸς μέθην τὸν φίλοινον ἔχειν C
καὶ πρὸς ἔρωτα τὸν ἐρωτικόν· ὥσπερ ὁ Ἀγχιλλῆος οὐχ ὑπέ-
μεινεν ὑπὸ τοῦ καλοῦ φιληθῆναι προσιόντος, ὁ δὲ Κύρος οὐδ'
ἰδεῖν τὴν Πάνθειαν ἐτόλμησε, τῶν ἀπαιδευτῶν τὸναντίον
ὑπεκκαύματα τοῖς πάθεσι συλλεγόντων καὶ πρὸς ἃ μάλιστα 5
κακῶς καὶ ὀλισθηρῶς ἔχουσιν αὐτοὺς προτεμένων. ὁ δ'
Ὀδυσσεὺς οὐ μόνον ἑαυτὸν ἀνέχει θυμούμενον, ἀλλὰ καὶ τὸν
Τηλέμαχον ἐκ τοῦ λόγου συνιδῶν χαλεπὸν ὄντα καὶ μισο-
πόνηρον ἀμβλύνει καὶ παρασκευάζει πόρρωθεν ἡσυχίαν ἄγειν
καὶ ἀνέχεσθαι, κελεύων 10

« οἱ δὲ μ' ἀτιμήσουσι δόμον κάτα, σὸν δὲ φίλον κῆρ

τετλάτω ἐν στήθεσσι κακῶς πάσχοντος ἐμεῖο, D

ἦν περ καὶ διὰ δῶμα ποδῶν ἔλκωσι θύραζε

ἢ βέλεσιν βάλλωσι· σὺ δ' εἰσορόων ἀνέχεσθαι ».

ὥσπερ γὰρ τοὺς ἵππους οὐκ ἐν τοῖς δρόμοις χαλιναῦσιν ἀλλὰ
πρὸ τῶν δρόμων, οὕτω τοὺς δυσκαθέκτους πρὸς τὰ δεινὰ καὶ 5
θυμοειδεῖς προκαταλαμβάνοντες τοῖς λογισμοῖς καὶ προκαταρ-
τύοντες ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἄγουσι.

δεῖ δὲ μηδὲ τῶν ὀνομάτων ἀμελῶς ἀκούειν, ἀλλὰ τὴν μὲν
Κλεάνθους παιδιὰν παραιτεῖσθαι· κατειρωνεύεται γὰρ ἔστιν

10 ὅτε προσποιούμενος ἐξηγεῖσθαι τό τε « Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν
μεδέων » εἰδήσει μεδέων καί τὸ « Ζεῦ ἄνα Δαδωναίε »
Ε κελεύων ἀναγινώσκειν ὑφ' ἑν, ὡς τὸν ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμιώ-
μενον ἀέρα διὰ τὴν ἀνάδοσιν ἀναδωδωναῖον ὄντα. καὶ Χρύ-
σιππος δὲ πολλαχοῦ γλίσχρος ἐστίν, οὐ παίζων ἀλλ' εὐρησι-
λογῶν ἀπιθάνως, καὶ παραβιαζόμενος εὐρύοπα Κρονίδην εἶναι
5 τὸν δεινὸν ἐν τῷ διαλέγεσθαι καὶ διαβεβηκότα τῇ δυνάμει
τοῦ λόγου. βέλτιον δὲ ταῦτα τοῖς γραμματικοῖς παρέντας
ἐκεῖνα μᾶλλον πιέζειν οἷς ἅμα τὸ χρήσιμον καὶ πιθανὸν
ἔνεστιν

« οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλός »

10 καὶ

« πᾶσιν γὰρ ἐπίστατο μείλιχος εἶναι ».

Ε τὴν τε γὰρ ἀνδρείαν ἀποφαίνων μᾶθημα καὶ τὸ προσφιλῶς
ἅμα καὶ κεχαρισμένως ἀνθρώποις ὁμιλεῖν ἀπ' ἐπιστήμης καὶ
κατὰ λόγον γίνεσθαι νομίζων προτρέπει μὴ ἀμελεῖν ἑαυτῶν,
ἀλλὰ μανθάνειν τὰ καλὰ καὶ προσέχειν τοῖς διδάσκουσιν, ὡς
5 καὶ τὴν σκαιότητα καὶ τὴν δειλίαν ἀμαθίαν καὶ ἄγνοιαν
οὕσαν. σφόδρα δὲ τούτοις κάκεῖνα σύμφωνά ἐστιν ἃ λέγει
περὶ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος |

32 Α « ἢ μὰν ἀμφοτέροισιν ὁμὸν γένος ἦδ' ἴα πάτρη,
ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γηγόνει καὶ πλείονα ἤδη ».

Θειότατον γὰρ ἀποφαίνει τὴν φρόνησιν καὶ βασιλικώτατον, ἐν
ἧ τίθεται τὴν μεγίστην ὑπεροχὴν τοῦ Διός, ἅτε δὴ καὶ τὰς
5 ἄλλας ἀρετὰς ἔπεσθαι ταύτῃ νομίζων.

ἐθιστέον δ' ἅμα καὶ τούτων ἐγρηγορότως τὸν νέον ἀκούειν

« ψευδός δ' οὐκ ἔρει· μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστί »
καί
« Ἀντίλοχε, πρόσθεν πεπνυμένε, παῖον ἔρεξας;
ἥσυχνας μὲν ἐμὴν ἀρετὴν, βλάβας δέ μοι ἵππους » 10
καί
« Γλαῦκε, τίη δὲ σὺ τοῖος ἐὼν ὑπέροπλον εἶπας;
ὦ πέπον, ἦ τ' ἐφάμην σε περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων », 13
ὡς οὔτε ψευδομένων τῶν φρονίμων οὔτε κακομαχούντων ἐν
τοῖς ἀγῶσιν οὔτε παρ' ἀξίαν ἑτέροις ἐγκαλούντων. καὶ τὸν
Πάνδαρον δὲ πεισθῆναι λέγων διὰ τὴν ἀφροσύνην τὰ ὄρκια
συχγέαι δῆλός ἐστιν οὐκ ἂν ἀδικῆσαι τὸν φρόνιμον ἠγούμενος. 5
ὁμοία δ' ἔστι καὶ περὶ σωφροσύνης ὑποδεικνύειν ἐφιστάντα
τοῖς οὕτω λεγομένοις
« τῷ δὲ γυνὴ Προΐτου ἐπεμήνατο, δὴ Ἄντεια,
κρυπταδὴ φιλότῃτι μιγήμεναι· ἀλλὰ τὸν οὐ τι
πεῖθ' ἀγαθὰ φρονέοντα, δαίφρονα Βελλεροφόντην » 10
καί
« ἦ δ' ἦτοι τὸ πρὶν μὲν ἀνάινετο ἔργον ἀεικέες. C
δὶα Κλυταιμνήστρη; φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῆσιν ».
ἐν μὲν οὖν τούτοις τῇ φρονήσει τὴν τοῦ σωφρονεῖν αἰτίαν
ἀποδίδωσιν, ἐν δὲ ταῖς παρὰ τὰς μάχας κελεύσεσιν ἐκάστοτε
λέγων 5
« αἰδῶς, ὦ Λύκιοι. πόσε φεύγετε; νῦν θεοὶ ἔστε »
καί
« ἀλλ' ἐν φρεσὶ θέσθε ἕκαστος
αἰδῶ καὶ νέμεσιν· δὴ γὰρ μέγα νεῖκος ὄρωρεν »
ἀνδρείους ἔοικε ποιεῖν τοὺς σώφρονας διὰ τὸ αἰδεῖσθαι τὰ 10
αἰχρὰ καὶ τὰς ἡδονὰς δυναμένους ὑπερβαίνειν καὶ τοὺς κιν- 13
δύνους ὑφίστασθαι. ἀφ' ὧν καὶ Τιμόθεος ὀρμηθεὶς οὐ κακῶς
ἐν τοῖς Πέρσαις τοὺς Ἕλληνας παρεκάλει

« σέβεσθ' αἰδῶ συνεργὸν ἀρετᾶς δοριμάχου »,
5 Αἰσχύλος δὲ καὶ τὸ πρὸς δόξαν ἔχειν ἀτύφως καὶ μὴ διασο-
βεῖσθαι μὴδ' ἐπαίρεσθαι τοῖς παρὰ τῶν πολλῶν ἐπαίνοις ἐν
τῷ φρονεῖν τίθεται περὶ τοῦ Ἀμφιαράου γράφων
« οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος ἀλλ' εἶναι θέλει,
βαθεῖν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος,
10 ἀφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλευόμενα ».
τὸ γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ καὶ τῇ διαθέσει τῇ περὶ αὐτὸν οὔση κρα-
E τίστη μέγα φρονεῖν νοῦν ἔχοντος ἀνδρός ἐστι. πάντων οὖν
ἀναγομένων εἰς τὴν φρόνησιν ἀποδείκνυται πᾶν εἶδος ἀρετῆς
ἐπιγιγνόμενον ἐκ λόγου καὶ διδασκαλίας.

12. Ἡ μὲν οὖν μέλιττα φυσικῶς ἐν τοῖς δριμυτάτοις ἄν-
5 θεσι καὶ ταῖς τραχυτάταις ἀκάνθαις ἐξανευρίσκει τὸ λειότατον
μέλι καὶ χρηστικώτατον, οἱ δὲ παῖδες, ἂν ὀρθῶς ἐκτρέφονται
τοῖς ποιήμασιν, καὶ ἀπὸ τῶν φαύλους καὶ ἀτόπους ὑποψίας
ἔχόντων ἔλκειν τι χρήσιμον ἀμωσγέπως μαθήσονται καὶ
ὠφέλιμον. αὐτίκα γοῦν ὑποπτὸς ἐστὶν ὁ Ἀγαμέμνων ὡς διὰ
10 δωροδοκίαν ἀφείς τῆς στρατείας τὸν πλούσιον ἐκεῖνον τὸν
τὴν Αἴθην χαρισάμενον αὐτῷ
F δῶρ', ἵνα μὴ οἱ ἔποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν
ἀλλ' αὐτοῦ τέρποιτο μένων· μέγα γὰρ οἱ ἔδωκεν
Ζεὺς ἄφρονος.
ὀρθῶς δὲ γ' ἐποίησεν, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν, ἵππον ἀγαθὴν
5 ἀνθρώπου τοιοῦτου προτιμήσας· οὐδὲ γὰρ κυνὸς ἀντάξιος οὐδ'
ὄνου μὰ Δία δειλὸς ἀνὴρ καὶ ἀναλκις, ὑπὸ πλούτου καὶ μα-

λακίας διερρυηκώς. πάλιν αἰσχιστα δοκεῖ τὸν υἱὸν | ἢ Θέτις 33 A
 ἐφ' ἡδονάς παρακαλεῖν καὶ ἀναμνηστικὴν ἀφροδισίαν. ἀλλὰ
 κἀνταῦθα δεῖ παραθεωρεῖν τὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἐγκράτειαν,
 ὅτι τῆς Βρισηίδος ἐρῶν ἡκούσῃς πρὸς αὐτόν, εἰδὼς τὴν τοῦ
 βίου τελευτὴν ἐγγύς οὖσαν οὐ σπεύδει τῶν ἡδονῶν πρὸς 5
 ἀπόλαυσιν οὐδ' ὥσπερ οἱ πολλοὶ πενθεῖ τὸν φίλον ἀπραξίᾳ
 καὶ παραλείπει τῶν καθηκόντων, ἀλλὰ τῶν μὲν ἡδονῶν διὰ
 τὴν λύπην ἀπέχεται, ταῖς δὲ πράξεσι καὶ ταῖς στρατηγίαις
 ἐνεργὸς ἔστιν. πάλιν ὁ Ἀρχίλοχος οὐκ ἐπαινεῖται λυπούμενος
 μὲν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ τῆς ἀδελφῆς διεσθαρμένῳ κατὰ Θάλκισσαν, 10
 οἴνω δὲ καὶ παιδιᾷ πρὸς τὴν λύπην μάχεσθαι διχνοῦμενος. Ἡ
 αἰτίαν μέντοι λόγιον ἔχουσαν εἴρηκεν

« οὔτε τι γὰρ κλαίων ἴησομαι οὔτε κάκιστον

θήσω τερπωλᾶς καὶ θαλίας ἐρέπων ».

εἰ γὰρ ἐκεῖνος οὐδὲν ἐνόμιζεν ποιήσειν κάκιστον τερπωλᾶς καὶ 5
 θαλίας ἐρέπων, πῶς ἡμῖν τὰ παρόντα χεῖρον ἔξει φιλοσοφοῦσι
 καὶ πολιτευομένοις καὶ προιοῦσιν εἰς ἀγορὰν καὶ καταβαίνου-
 σιν εἰς Ἀκαδημίαν καὶ γεωργίαν ἐρέπουσιν; ὅθεν οὐδ' αἱ
 παραδιορθώσεις φαύλως ἔχουσιν αἷς καὶ Κλεάνθης ἐγγράματο
 καὶ Ἀντισθένης, ὁ μὲν εὖ μάλα τοὺς Ἀθηναίους ἰδὼν θορυ- C
 βήσαντας ἐν τῷ θεάτρῳ

« τί δ' αἰσχρὸν ἦν μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκῆ; »

παραβαλὼν εὐθύς

« αἰσχρὸν τό γ' αἰσχρὸν, κἂν δοκῆ κἂν μὴ δοκῆ », 5

ὁ δὲ Κλεάνθης (εὐ) περὶ τοῦ πλούτου

« φίλοις τε δοῦναι σῶμά τ' εἰς νόσους πεσόν

δαπάναισι σώσαι »
 μεταγράγων οὕτω
 10 « πόρναις τε δοῦναι σώμ' αὖτ' εἰς νόσους πεσόν
 δαπάναις ἐπιτρέψαι ».
 καὶ ὁ Ζήνων ἐπανορθούμενος τὸ τοῦ Σοφοκλέους
 D « ὅστις δὲ πρὸς τύραννον ἐμπορεύεται,
 κείνου ἴσθι δούλος, κἂν ἐλεύθερος μόλη »
 μετέγραψεν
 « οὐκ ἔστι δούλος, ἂν ἐλεύθερος μόλη »,
 5 τῷ ἐλευθέρῳ νῦν συνεκφαίνων τὸν ἀδεᾶ καὶ μεγαλόφρονα καὶ
 ἀταπεινώτατον. τί δὴ κωλύει καὶ ἡμᾶς ταῖς τοιαύταις ὑποφωνή-
 σεσι τοὺς νέους ὑποκαλεῖν πρὸς τὸ βέλτιον, οὕτω πως χρω-
 μένους τοῖς λεγομένοις;
 « τόδ' ἔστι τὸ ζηλωτὸν ἀνθρώποις, ὅτω
 10 τόξον μερίμνης εἰς ὃ βούλεται πέσῃ ».
 οὐκ, ἀλλ' « ὅτω
 τόξον μερίμνης εἰς ὃ συμφέρει πέσῃ ».
 τὸ γὰρ ἂ μὴ δεῖ βουλόμενον λαμβάνειν καὶ τυγχάνειν οἰκτρόν
 ἔστι καὶ ἄζηλον. καὶ
 E « οὐκ ἐπὶ πᾶσιν σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς,
 Ἄγαμέμνον, Ἄτρεϋς.
 δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι ».
 μὰ Δία, φήσομεν, ἀλλὰ δεῖ σε χαίρειν, μὴ λυπεῖσθαι τυγχά-
 5 νοντα μετρίων·

« οὐ γὰρ ἐπὶ πᾶσιν σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς
Ἄγάμεμνον, Ἄτρεὺς ».

« αἰαὶ τόδ' ἤδη θεῖον ἀνθρώποις κακόν,
ὅταν τις εἰδῆ τάγαθόν, χρῆται δὲ μὴ ».

θηριῶδες μὲν οὖν καὶ ἄλογον καὶ οἰκτρὸν εἰδόμενα τὸ βέλτιον ἰο
ὑπὸ τοῦ χείρονος ἐξ ἀκρασίας καὶ μαλακίας ἄγεσθαι.

« τρόπος ἔσθ' ὁ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος ».

καὶ τρόπος μὲν οὖν καὶ λόγος ἢ τρόπος διὰ λόγου, καθάπερ F
ἵππεὺς διὰ χαλινῶν καὶ (διὰ) πηδαλίου κυβερνήτης, οὐθὲν
οὕτω φιλόφρονον οὐδὲ συγγενὲς ἐχούσης τῆς ἀρετῆς ἔργανον
ὡς τὸν λόγον |

« πρὸς θῆλυ νεύει μάλλον ἢ ἔπι τᾶρρενα; » 34 A

« ὅπου προσῆ τὸ κάλλος, ἀμφιδέξιος ».

ἦν δὲ βέλτιον εἰπεῖν « ὅπου προσῆ τὸ σῶφρον, ἀμφιδέξιος ὡς
ἀληθῶς καὶ ἰσόρροπος ». ὁ δ' ὑφ' ἡδονῆς καὶ ὥρας δεῦρο
κάκει μετοικακίζόμενος ἐπαρίστερος καὶ ἀβέβαιος. 5

« φόβος τὰ θεῖα τοῖσι σώφροσιν βροτῶν ».

καὶ μὴν οὐδαμῶς, ἀλλὰ « θάρσος τὰ θεῖα τοῖσι σώφροσιν
βροτῶν », φόβος δὲ τοῖς ἄφροσι καὶ ἀνοήτοις καὶ ἀχαρίστοις,
ὅτι καὶ τὴν παντὸς αἰτίαν ἀγαθοῦ δύναμιν καὶ ἀρχὴν ὡς

B βλάπτουσιν ὑφορῶνται καὶ δεδίασι. τὸ μὲν οὖν τῆς ἐπανορθώσεως γένος τοιοῦτόν ἐστι.

13. Τὴν δ' ἐπὶ πλέον τῶν λεγομένων χρήσιν ὑπέδειξεν ὀρθῶς ὁ Χρῦσιππος, ὅτι δεῖ μετὰγειν καὶ διαβιβάζειν ἐπὶ 5 τὰ ὁμοειδῆ τὸ χρήσιμον. ὁ τε γὰρ Ἡσίοδος εἰπὼν

« οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη »

καὶ περὶ κυνὸς ταῦτό καὶ περὶ ὄνου λέγει καὶ περὶ πάντων ὁμοίως τῶν ἀπολέσθαι δυναμένων, καὶ πάλιν τοῦ Εὐριπίδου λέγοντος

10 « τίς δ' ἐστὶ δούλος τοῦ θανεῖν ἄφροντις εἶν; »

ὑπακουστέον ὅτι καὶ περὶ πόνου καὶ νόσου τὰ αὐτὰ εἴρηκεν.

ὡς γὰρ φαρμάκου πρὸς ἓν ἀρμόσαντος νόσημα τὴν δύναμιν

C καταμαθόντες οἱ ἰατροὶ μετὰγουσι καὶ χρῶνται πρὸς πᾶν τὸ παραπλήσιον, οὕτω καὶ λόγον κοινοῦν καὶ δημοσιεύειν τὴν 5 χρεῖαν δυνάμενον οὐ χρὴ περιορᾶν ἐνὶ πράγματι συνηρημένον ἀλλὰ κινεῖν ἐπὶ πάντα τὰ ὅμοια, καὶ τοὺς νέους ἐθίζειν τὴν κοινότητα συνορᾶν καὶ μεταφέρειν ὀξέως τὸ οἰκεῖον, ἐν πολλοῖς παραδείγμασι ποιουμένους μελέτην καὶ ἀσκησιν ὀξυηχοσίας, ἵνα τοῦ μὲν Μενάνδρου λέγοντος

« μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει »

τοῦτο καὶ περὶ δόξης καὶ περὶ ἡγεμονίας καὶ περὶ λόγου

10 δυνάμεως εἰρῆσθαι νομίζωσι, τὴν δὲ πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα τὸν

D ἐν Σκύρῳ καθήμενον ἐν ταῖς παρθένοις γεγεννημένην ἐπίπληξιν ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύως

« σὺ δ', ὦ τὸ λαμπρὸν φῶς ἀποσβεννύς γένους.

Ξαίνεις, ἀρίστου πατρὸς Ἑλλήνων γεγώς; »

5 καὶ πρὸς τὸν ἄσωτον οἶωνται λέγεσθαι καὶ πρὸς τὴν αἰσχρο-

κερδῆ καὶ πρὸς τὸν ἀμελῆ καὶ ἀπαίδευτον « πίνεις, ἀρίστου πατρός Ἑλλήνων γεγώς, ἢ κυβεύεις ἢ ὀρτυγοκοπεῖς ἢ νῆ Δία καπηλεύεις ἢ τοκογλυφεῖς, μηδὲν μέγα φρονῶν μηδ' ἄξιον τῆς εὐγενείας; »

« μὴ πλοῦτον εἶπης. οὐχὶ θαυμάζω θεόν 10
ὄν χῶ κάκιστος βᾶδίως ἐκτίσατο ». E

οὐκοῦν μηδὲ δόξαν εἶπης μηδὲ σώματος εὐμορφίαν μηδὲ στρατηγικὴν χλαμύδα μηδ' ἱερατικὸν στέφανον, ὧν καὶ τοὺς κακίστους ὀρῶμεν τυγχάνοντας.

τῆς δειλίας γὰρ αἰσχρὰ γίνεται τέκνα 5

καὶ ναὶ μὰ Δία τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τοῦ φθόνου καὶ τῶν ἄλλων νοσημάτων ἀπάντων. ἄριστα δ' εἰρηκότος Ὀμήρου τό « Δύσπαρι εἶδος ἄριστε » καὶ τό « Ἔκτορ εἶδος ἄριστε » (ψόγου γὰρ ἀποφαίνει καὶ λοιδορίας ἄξιον ἢ μηθὲν ἔστιν ἀγαθὸν εὐμορφίας κἀλλιον) ἐφαρμοστέον τοῦτο F καὶ τοῖς ὁμοίοις, κολούοντα τοὺς μέγα φρονούντας ἐπὶ τοῖς μηθενὸς ἀξίοις, καὶ διδάσκοντα τοὺς νέους ὄνειδος ἡγεῖσθαι καὶ λοιδορίαν τὸ « χρήμασιν ἄριστε » καὶ « δεῖπνοις ἄριστε » καὶ « παισὶν ἢ ὑποζυγίοις ἄριστε » καὶ νῆ Δία « τὸ λέγειν 5 ἐφεξῆς ἄριστε ». | δεῖ γὰρ ἐκ τῶν καλῶν διώκειν τὴν ὑπερ- 35 A οχὴν καὶ περὶ τὰ πρῶτα πρῶτον εἶναι καὶ μέγαν ἐν ταῖς μεγίστοις ἢ δ' ἀπὸ μικρῶν δόξα καὶ φαύλων ἀδοξός ἔστι καὶ ἀφιλότιμος.

τοῦτο δ' ἡμᾶς εὐθὺς ὑπομιμνήσκει τὸ παράδειγμα τὸ 5 τοὺς ψόγους ἀποθεωρεῖν καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐν ταῖς Ὀμήρου

μάλιστα ποιήμασιν· ἔμφασις γὰρ γίνεται μεγάλη τοῦ τὰ σωμα-
τικά καὶ τυχηρὰ μὴ μεγάλης ἀξία σπουδῆς νομίζειν. πρῶτον
μὲν γὰρ ἐν ταῖς δεξιώσεσι καὶ ἀνακλήσεσιν οὐ καλοὺς οὐδὲ
10 πλουσίους οὐδ' ἰσχυροὺς προσαγορεύουσιν, ἀλλὰ τοιαύταις εὐφη-
μίαις χρῶνται

« διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ »

καί

B « Ἕκτορ υἱὲ Πριάμοιο, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντε »

καί

« ὦ Ἀχιλεῦ Πηλέος υἱέ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν »

καί

5 « διὲ Μενoitιάδη, τῷ ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ ».
ἔπειτα λοιδοροῦσιν οὐδὲν ἑφαπτόμενοι τῶν σωματικῶν, ἀλλὰ
τοῖς ἀμαρτήμασι τοὺς ψόγους ἐπιφέροντες

« οἴνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων κραδίην δ' ἐλάφοιο »

καί

10 « Αἴαν νείκει ἄριστε, κακοφραδὲς »

καί

« Ἴδομενεῦ, τί πάρος λαβρεύεαι; οὐδέ τί σε χρὴ
λαβραγόρην ἔμεναι »

καί

15 « Αἴαν ἀμαρτοεπές βουγάϊε ».

C καὶ τέλος ὁ Θεορίτης ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως οὐ χωλὸς οὐ φαλα-
κρὸς οὐ κυρτὸς ἀλλ' ἀκριτόμυθος λοιδορεῖται, τὸν δ' Ἡφαι-
στον ἢ τεκοῦσα φιλοφρονουμένη προσηγόρευσεν ἀπὸ τῆς
χωλότητος

5 « ὄρσεο κυλλοπόδιον, ἐμὸν τέκος ».

οὕτως Ὅμηρος καταγελά τῶν αἰσχυνομένων ἐπὶ χαλότησιν ἢ τυφλότησιν, οὔτε φεκτὸν ἡγούμενος τὸ μὴ αἰσχρὸν οὔτ' αἰσχρὸν τὸ μὴ δεῖ ἡμᾶς ἀλλ' ἀπὸ τύχης γινόμενον.

δύο δὴ περιγίνεται μεγάλα τοῖς τῶν ποιημάτων ἐπιμελῶς ἐθιζομένοις ἀκούειν, τὸ μὲν εἰς μετριότητα, μηδενὶ τύχην 10 ἐπαχθῶς καὶ ἀνοήτως ὀνειδίζειν, τὸ δ' εἰς μεγαλοφροσύνην, αὐτοὺς χρησαμένους τύχαις μὴ ταπεινοῦσθαι μηδὲ διαταράτ- D τεσθαι, φέρειν δὲ πράως καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας καὶ γέλωτας, μάλιστα μὲν τὸ τοῦ Φιλήμονος ἔχοντας πρόχειρον

« ἦδιον οὐδὲν οὐδὲ μουσικώτερον

ἔστ' ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρειν ».

5

ἂν δὲ φαίνηται τις ἐπιλήψεως δεόμενος, τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τῶν παθῶν ἐπιλαμβάνεσθαι, ὡσπερ ὁ τραγικὸς Ἄδραστος, τοῦ Ἀλκίμαίωνος εἰπόντος πρὸς αὐτόν

« ἀνδροκτόνου γυναικὸς ὁμογενῆς ἔφυς »,

ἀπεκρίνατο

10

« σὺ δ' αὐτόχειρ γε μητρὸς ἦ σ' ἐγείνατο ».

καθάπερ γὰρ οἱ τὰ ἱμάτια μαστιγοῦντες οὐχ ἴπτονται τοῦ Ἐ σώματος, οὕτως οἱ δυστυχίας τινὰς ἢ δυσγενείας ὀνειδίζοντες εἰς τὰ ἔκτος ἐντείνονται κενῶς καὶ ἀνοήτως, τῆς ψυχῆς δ' οὐ θιγγάνουσιν οὐδὲ τῶν ἀληθῶς ἐπανορθώσεως δεομένων καὶ δῆξεως.

5

14. Καὶ μὴν ὡσπερ ἐπάνω πρὸς τὰ φαῦλα καὶ βλαβερὰ ποιήματα λόγους καὶ γνώμας ἀντιτάσσοντες ἐνδόξων καὶ

πολιτικῶν ἀνδρῶν ἔδοκοῦμεν ἀφιστάναι καὶ ἀνακρούειν τὴν
 πίστιν, οὕτως ὅ τι ἂν ἀστεῖον εὐρωμεν παρ' αὐτοῖς καὶ χρηστόν,
 10 ἐκτρέφειν χρῆ καὶ αὖξιν ἀποδείξει καὶ μαρτυρίαις φιλο-
 σόφοις, ἀποδιδόντας τὴν εὐρεσιν ἐκείνοις. καὶ γὰρ δίκαιον καὶ
 F ὠφέλιμον, ἰσχὺν τῆς πίστεως καὶ ἀξίωμα προσλαμβάνουσας,
 ὅταν τοῖς ἀπὸ σκηνῆς λεγομένοις καὶ πρὸς λύραν ἀδομένοις
 καὶ μελετωμένοις ἐν διδασκαλείῳ τὰ Πυθαγόρου δόγματα καὶ
 5 Βίαντος ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἄγῃ γνώμας ἐκείνοις τοῖς παιδικοῖς
 36.A ἀναγνώσμασιν. | ὅθεν οὐ παρέργως ὑποδεικτέον ὅτι τὸ μὲν
 « τέκνον ἐμόν, οὐ τοι δέδοται πολεμῆια ἔργα,
 ἀλλὰ σὺ γ' ἡμερόντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο »
 καὶ τὸ
 5 « Ζεὺς γὰρ τοι νεμέσασχ', ὅτ' ἀμείνοι φωτὶ μάχοιο »
 οὐδὲν διαφέρει τοῦ « γινῶθι σαυτόν », ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἔχει
 διάνοιαν ἐκείνῳ· τὸ δέ
 « νήπιοι, οὐδὲ ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἤμισυ παντός »
 καὶ τὸ
 10 « ἡ δὲ κακὴ βουλή τῶ βουλευσάντι κακίστη »
 ταυτὸν ἐστὶ τοῖς Πλάτωνος ἐν Γοργία καὶ Πολιτεία δόγμασι
 περὶ τοῦ τὸ ἀδικεῖν κάκιον εἶναι τοῦ ἀδικεῖσθαι καὶ τοῦ κακῶς
 B πάσχειν τὸ ποιεῖν κακῶς βλαβερώτερον. ἐπιρρητέον δὲ καὶ τῶ
 τοῦ Αἰσχύλου
 « θάρσει· πόνου γὰρ ἄκρον οὐκ ἔχει χρόνον »

ὅτι τοῦτ' ἐστὶ τὸ παρ' Ἐπικούρου θρυλούμενον αἰεὶ καὶ θαυ-
 μαζόμενον, ὡς « οἱ μεγάλοι πόνοι συντόμως ἐξάγουσιν, οἱ δὲ 5
 χρόνιοι μέγεθος οὐκ ἔχουσιν ». ὣν τὸ μὲν εἴρηκεν ὁ Αἰσχύλος
 ἐναργῶς, τὸ δὲ τῷ εἰρημένῳ παρακείμενόν ἐστιν· εἰ γὰρ ὁ
 μέγας καὶ σύντονος οὐ παραμένει πόνος, οὐκ ἔστι μέγας ὁ
 παραμένων οὐδὲ δυσκατέρητος. τὰ δὲ τοῦ Θέσπιδος ταυτί
 « ἴρῃς ὅτι Ζεὺς τῷδε πρωτεύει θεῶν, 10
 οὐ ψεῦδος οὐδὲ κόμπον οὐ μῶρον γέλων
 ἀσκῶν τὸ δ' ἤδῃ μῶνος οὐκ ἐπίσταται » C
 τί διαφέρει τοῦ « πόρρω γὰρ ἡδονῆς καὶ λύπης ἴδρυται τὸ
 θεῖον », ὡς Πλάτων ἔλεγε; τὸ δέ
 « φάσω μέγιστον
 κῦδος ἔχειν ἀρετάν· 5
 πλοῦτος δὲ καὶ δειλοῖσιν ἀνθρώπων ὀμιλεῖ »
 λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Βακχυλίδου καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου
 παραπλησίως
 « ἐγὼ δ'
 οὐδὲν πρεσβύτερον νομί- 10
 ζω τᾶς σωφροσύνας, ἐπεὶ
 τοῖς ἀγαθοῖς αἰεὶ ζύνεστι »
 καὶ τό
 « τί μάταια πέπασθε, πλούτῳ τ' ἀρετᾶν κατεργά-
 σεσθαι δοκεῖτε; ἐν ἐσθλοῖς δὲ καθήσεσθ' ἀνολβοί » 15

D ἄρ' οὐκ ἀπόδειξις ἐστὶν ὧν οἱ φιλόσοφοι λέγουσι περὶ πλοῦτου
καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, ὡς χωρὶς ἀρετῆς ἀνωφελῶν ὄντων καὶ
ἀνανήτων τοῖς ἔχουσι;

τὸ γὰρ οὕτω συνάπτειν καὶ συνοικειοῦν τοῖς δόγμασιν
5 ἐξάγει τὰ ποιήματα τοῦ μύθου καὶ τοῦ προσωπείου, καὶ
σπουδῆν περιτίθησι αὐτοῖς χρησίμως λεγομένοις· ἔτι δὲ προ-
ανοίγει καὶ προκινεῖ τὴν τοῦ νέου ψυχὴν τοῖς ἐν φιλοσοφίᾳ
λόγοις. ἔρχεται γὰρ οὐκ ἄγευστος αὐτῶν παντάπασιν οὐδ'
ἀνήκοος, οὐδ' ἀκρίτως ἀνέπλεως ὧν ἤκουε τῆς μητρὸς αἰεὶ
10 καὶ τίτθης καὶ νῆ Δία τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ παιδαγωγοῦ, τοὺς
E πλουσίους εὐδαιμονιζόντων καὶ σεβομένων, φριττόντων δὲ τὸν
θάνατον καὶ τὸν πόνον, ἄζηλον δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μηδὲν
ἀνευ χρημάτων καὶ δόξης ἀγόντων. οἷς ἀντίφωνα τὰ τῶν
φιλοσόφων ἀκούοντας αὐτοὺς τὸ πρῶτον ἐκπληξίς ἴσχει καὶ
5 ταραχὴ καὶ θάμβος, οὐ προσιεμένους οὐδ' ὑπομένοντας, ἂν μὴ
παθάπερ ἐκ σκοτόυς πολλοῦ μέλλοντες ἥλιον ὄρᾶν ἐθισθῶσι
οἷον ἐν νόθῳ φωτὶ κεκραμένης μύθοις ἀληθείας αὐγῆν ἔχοντι
μαλθακὴν ἀλύπως διαβλέπειν τὰ τοιαῦτα καὶ μὴ φεύγειν.
προακηκότες γὰρ ἐν τοῖς ποιήμασι καὶ προανεγνωκότες

10 « τὸν φύντα θρηνεῖν εἰς ὅσ' ἔρχεται κακά,
F τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ πόνων πεπαυμένον
χαίροντας εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων »
καί

« ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δεῖν μόνον
 Δῆμητρος ἀκτῆς πώματός θ' ὕδρηχόου; 5
 καί
 « ἰὼ τυραννὶ βαρβάρων ἀνδρῶν φίλη »
 καί |
 « ἡ βροτῶν τ' εὐπραξία 37 A
 τῶν τάλᾶχιστα γίγνεται λυπομένων »
 ἤττον ταραττονται καὶ δυσκολαίνουσι παρὰ τοῖς φιλοσόφοις
 ἀκούοντες ὡς « ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς » καὶ « ὁ τῆς
 φύσεως πλοῦτος ὤρισταί » καὶ « τὸ εὐδαιμον καὶ μακάριον 5
 οὐ χρημάτων πλῆθος οὐδὲ πραγμάτων ἕρκος οὐδ' ἀρχαί τινες
 ἔχουσιν οὐδὲ δυνάμεις, ἀλλ' ἀλυπία καὶ πραότης παθῶν καὶ
 διάθεσις ψυχῆς τὸ κατὰ φύσιν ἐρίζουσα ».
 διὸ καὶ τούτων ἕνεκα καὶ τῶν προειρημένων ἀπάντων
 ἀγαθῆς· δεῖ τῷ νέῳ κυβερνήσεως περὶ τὴν ἀνάγκωσιν, ἵνα 10
 μὴ προδιαβληθεῖς ἀλλὰ μάλλον προπαιδευθεῖς εὐμενῆς καὶ B
 φίλος καὶ οἰκεῖος ὑπὸ ποιητικῆς ἐπὶ φιλοσοφίαν προπέμπηται.